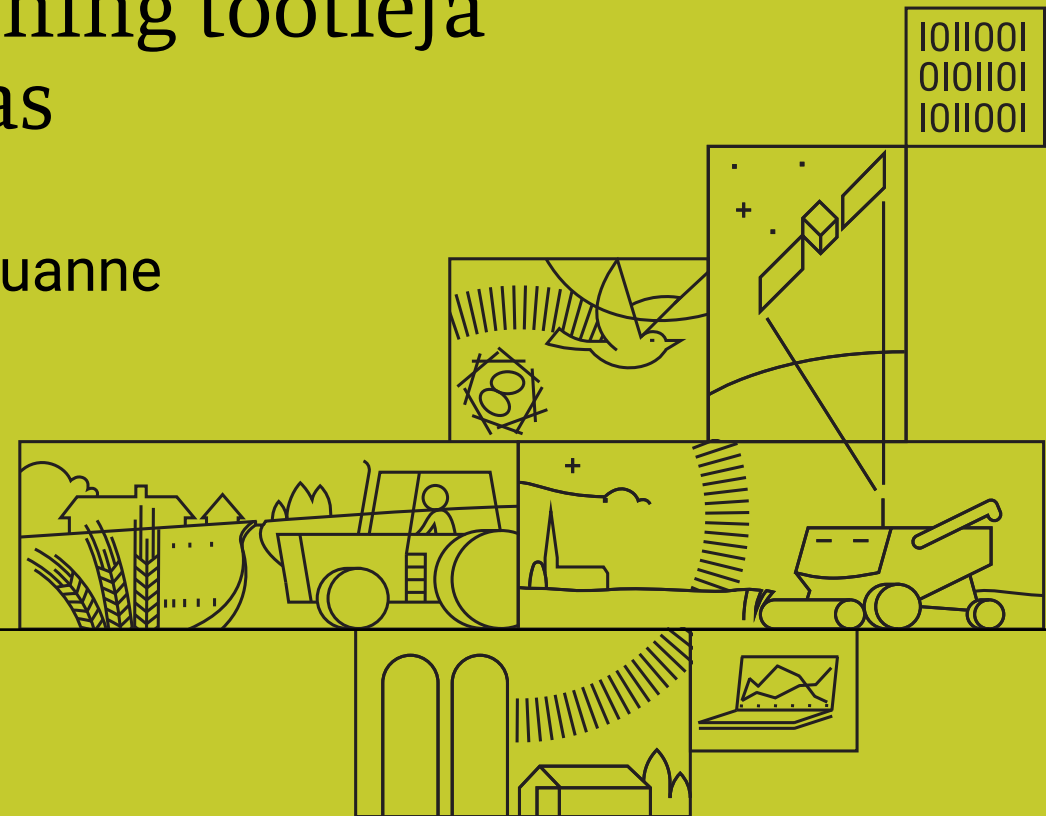

Eesti põllumajandussaaduste turgu enam iseloomustavate toidukaupade hinna kujunemine ja tootja ning töötaja positsioon tarneahelas

2025. aasta III. kvartali vahearuanne

Maaelu
Teadmuskeskus

Töö tellija: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

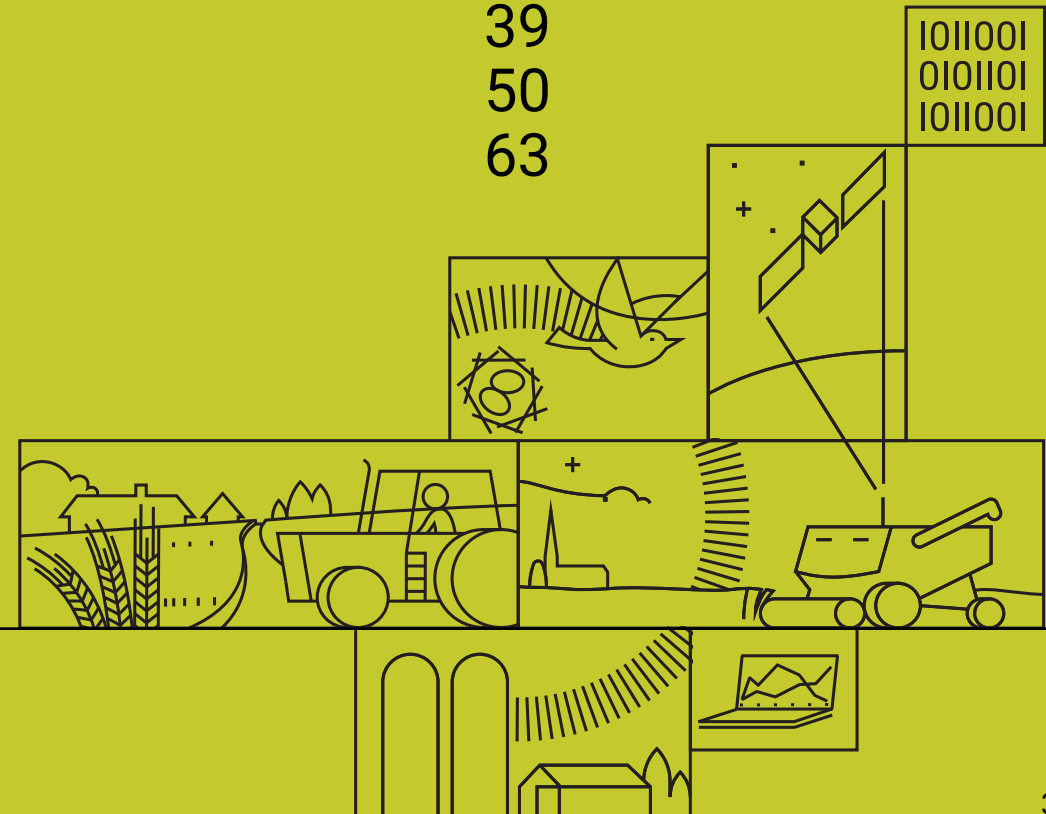
Aruande koostajad: Egle Jakin-Haidak, Janika Kolju

Maaelu Teadmuskeskus
J. Aamisepa 1
48309 Jõgeva maakond
E-post туруinfo@metk.agri.ee
<https://metk.agri.ee/>

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Sisukord

Toidukaupade jaehinna jaotus	4
Piimatooted	9
Teraviljatooted	30
Köögivilid	39
Lihatooted	50
Munad	63

Eesmärk

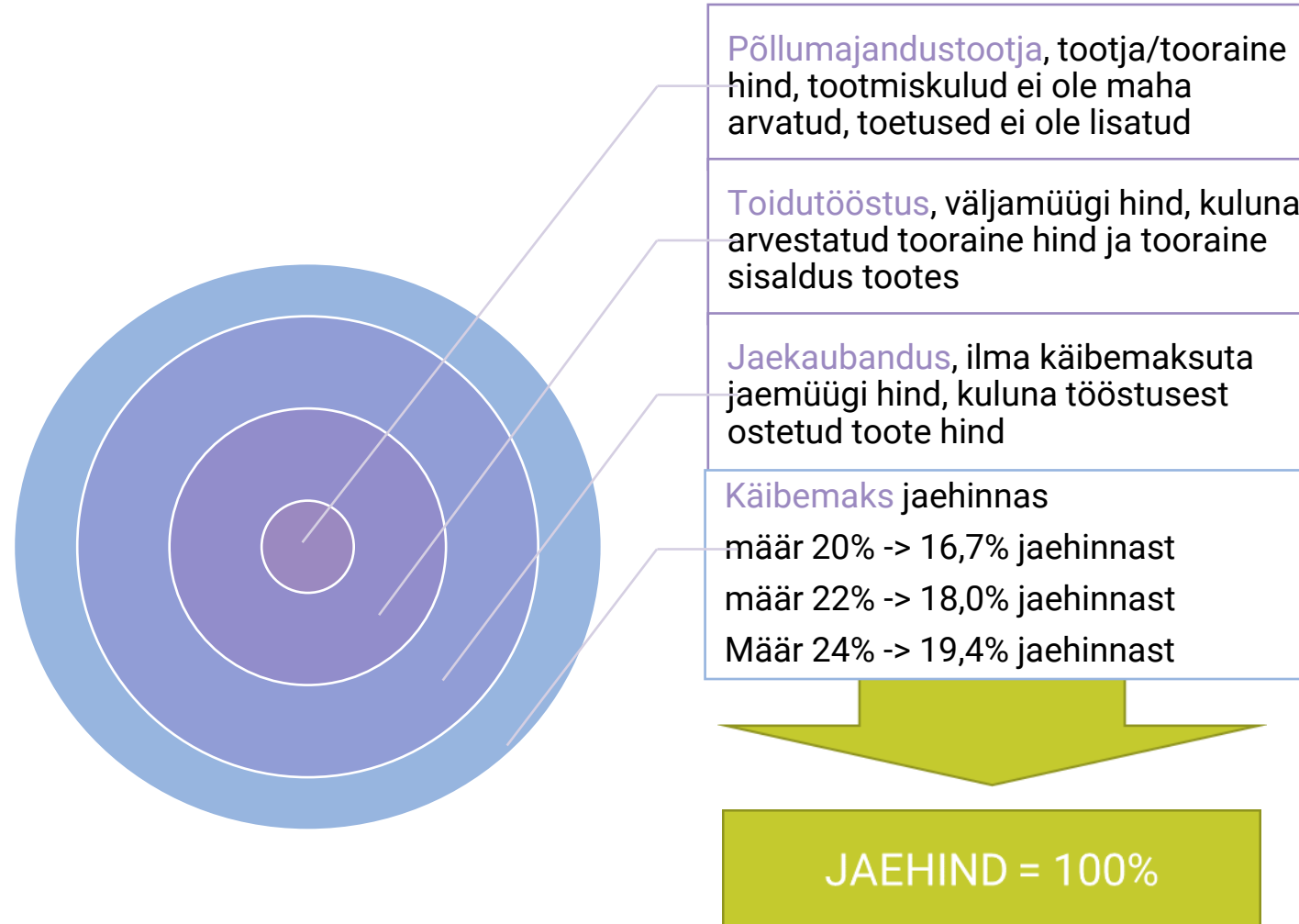
Uuringu eesmärk on välja selgitada Eestis kasvatatavate põllumajandussaaduste turgu enam iseloomustavate toidukaupade hinna kujunemine tarneahelas ehk põllumajandustootja, toiduainetööstuse ja kaubanduse (tarneahela lülid) teenitava hinna osa jaehinnas.

Uuring on vajalik selgitamiseks, kuidas jaguneb toote jaehind põllumajandussaaduste ja toidukaupade tarneahelas erinevate lülide vahel alates tooraine tootmisest kuni valmistoote jaemüügini.

Tarneahela erinevate lülide osa jaehinnast on välja toodud nii rahalises väärtuses kui ka protsentuaalselt ning sisaldavad vastavas tarneahela lüli vaatlusaluse toote tootmiseks, turunduseks ja müügiks tehtud kulusid ning kasumit.

Kalkulatsioonide osas on konsulteeritud põllumajandustootjate ja toiduainetööstuse ettevõtjatega.

Toidukaupade jaehinna jaotus

Metoodika

Kokkuostuhind – põllumajandustootjatele kokkuostjate poolt nende toodete ostmisel makstud keskmine hind (käibemaksuta). Kokkuostuhinna alusel leitakse tooraine väärtuse osa jaehinnas. Alates 2023. aasta III kvartalist on EKI arvestustes kasutatud Statistikaameti kodulehel avaldatud sea- ja veiserümba kokkuostuhinda. Alates 2025. aastast on arvestustes kasutatud METK kodulehel avaldatud sea- ja veiserümpade kokkuostuhinda.

Tootjahind – põllumajandustoodete hind, millega tootja müüb oma tooteid (käibemaksuta).

Tööstusest väljamüügihind – tööstusettevõtete toodangu keskmine müügihind esimesele kliendile käibemaksuta.

Tööstuse osa jaehinnast (M_t) on arvatud järgmiselt: töötleva väljamüügihinnast (P_t) on lahutatud toote tootmiseks kulunud põhitooraine kulu (P_f), mis on arvatud tooraine hinna ja tooraine sisalduse järgi vastavas tootes.

$$M_t = P_t - P_f$$

Jaehind – kauplustest kogutud toodete müügihind koos käibemaksuga. Töös kasutatud andmestik on saadud Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ja Maaelu Teadmuskeskuse (METK) hinnavaatlustelt.

Kaubanduse osa jaehinnast ($M_{j\text{-marginaal}}$) on arvatud järgmiselt: jaehinnast (P_j) on lahutatud käibemaks (KM) ning töötleva väljamüügihind (P_t).

$$M_j = P_j - KM - P_t$$

Käibemaks (KM) – vastavalt käibemaksuseadusele, 2024. aasta I ja II kvartal 22% maksustatavast väärtusest.

Maailmaturu hinnad

Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni/ *The Food and Agriculture Organization (FAO)* andmetel jätkus 2025. aasta kolmandas kvartalis toidu maailmaturu hindade mõõdukas tõusutrend. Toidu hinnatase kasvas võrreldes eelmise kvartaliga ligi 1,5%, saavutades kõrgeima taseme alates 2023. aastast. Hinnatõusu vedasid eelkõige liha ja õlikultuurid, samas kui piima ja teravilja hinnad langesid.

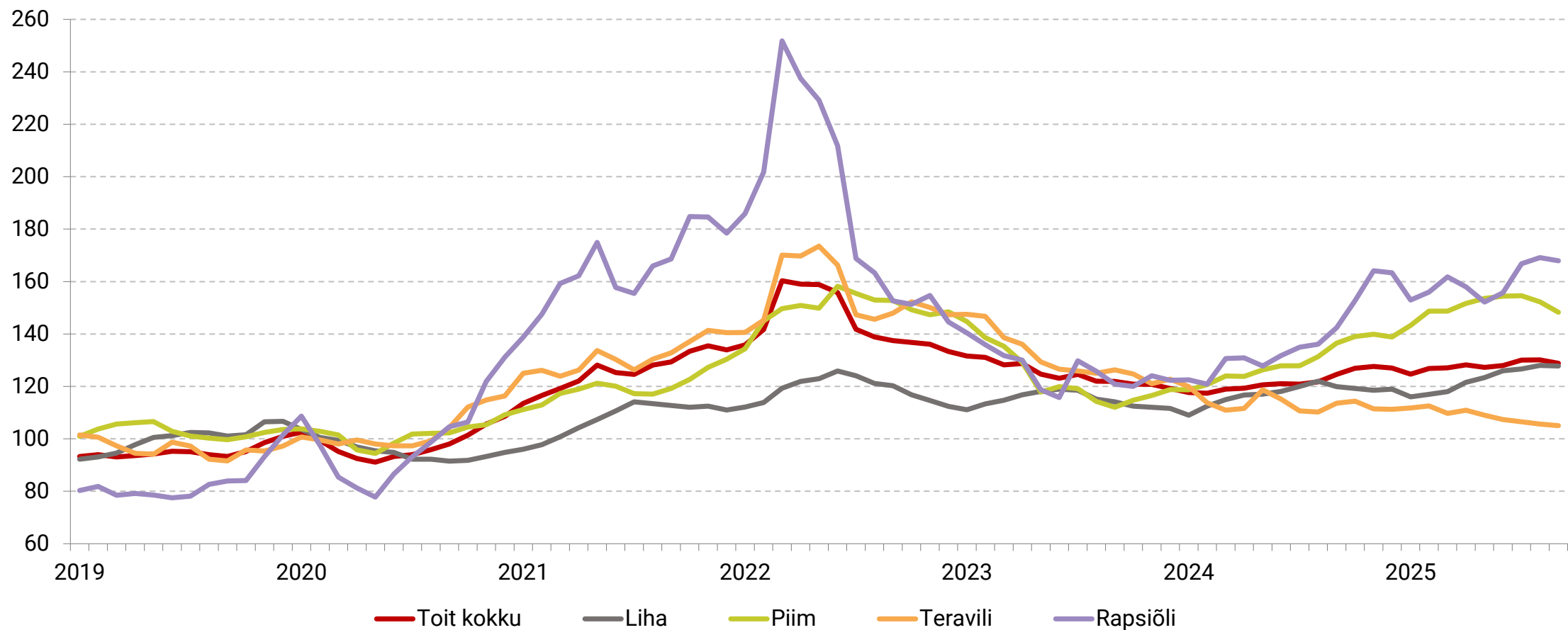
Liha hind tõusis kolmandas kvartalis enam kui 3% ja püsib nüüd kümnendi kõrgeimal tasemel. Tõusu toetasid kõrged tootmiskulud ja tugev nõudlus mitmetel suurematel turgudel.

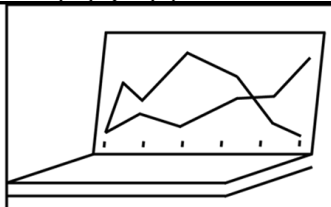
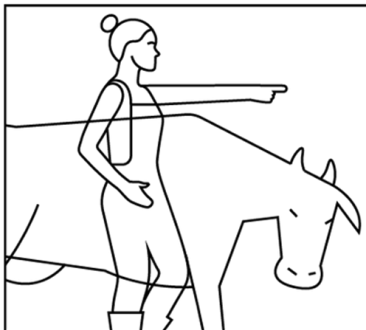
Piima hind langes kvartaliga ligikaudu 1%, kuid jäi siiski 2022. aasta tipptaseme lähedale.

Teraviljade hinnad jätkasid langustrendi ja langesid kolmandat kvartalit järjest, jõudes 2020. aasta tasemele.

Suurima kasvuga oli õlikultuuride hind (8%), seda mõjutasid ilmastikuolud Lõuna-Ameerikas ning taastuv nõudlus taimeõlide ja biokütuste sektoris.

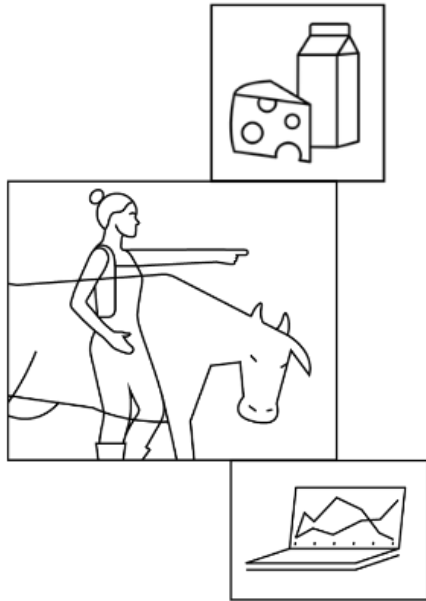
Toidu maailmaturu hinnad (2014-2016=100)

Piimatooted

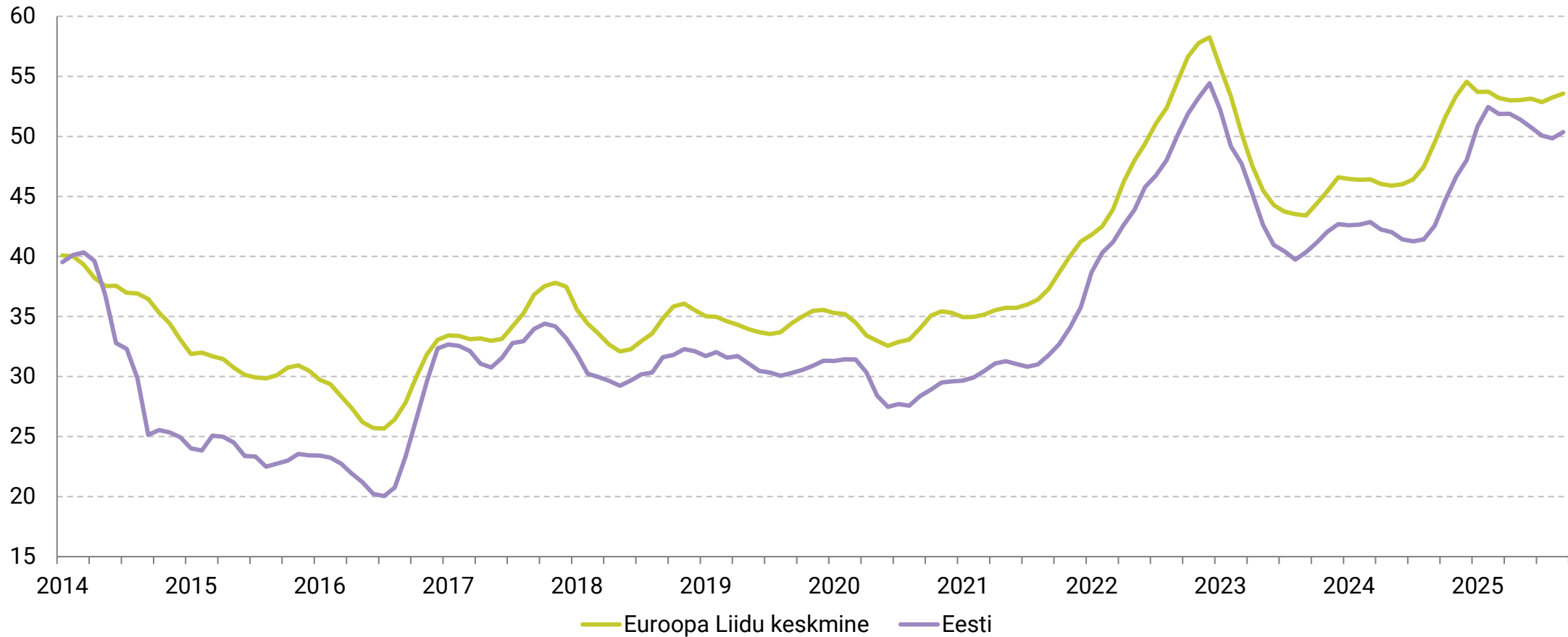
- kilepiim 2,5%
- purepiim 2,5%
- täispiim 4% rasva
- juust Edam
- juust Gouda
- või
- kodujuust
- kohupiim

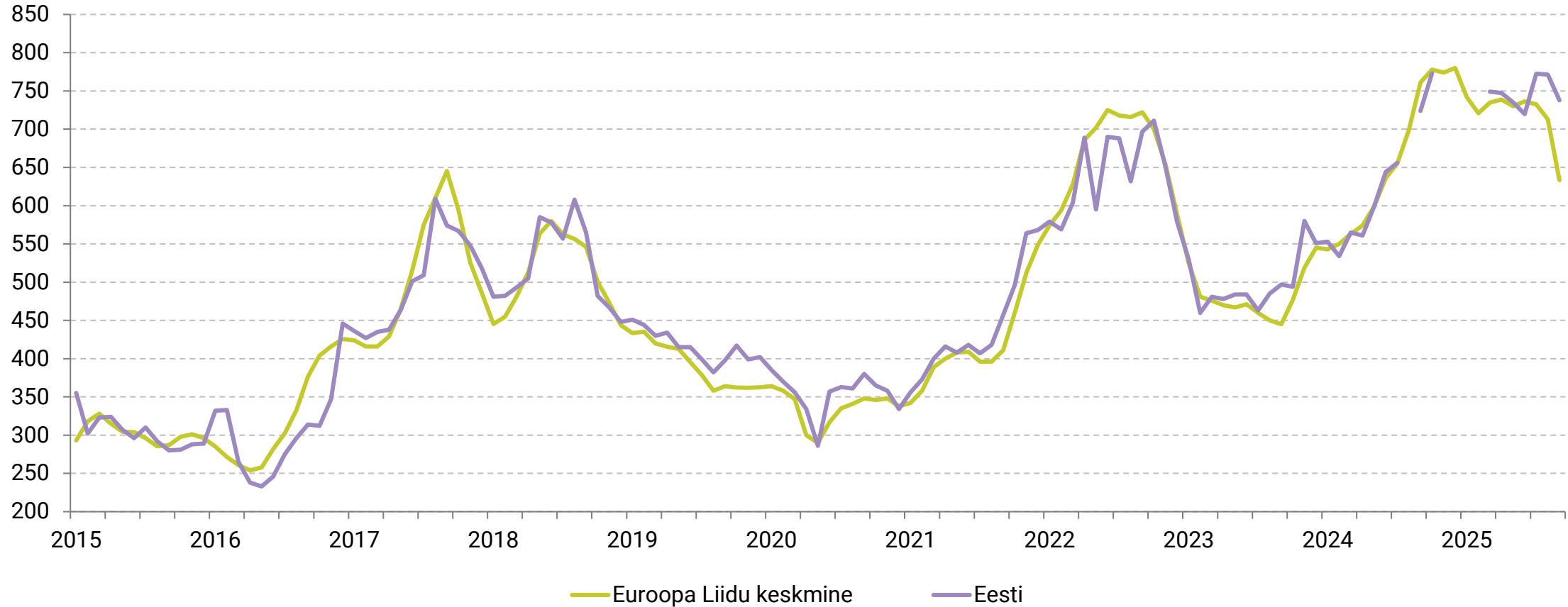
2025. aasta III kvartalis oli keskmine piima kokkuostu hind Eestis 50,09 eurot 100 kg kohta. Eestis langes toorpiima hind III kvartalis võrdluses II kvartaliga 2,5% ning Euroopa Liidus jäi sisuliselt muutumatuks, tõustes 0,3%.

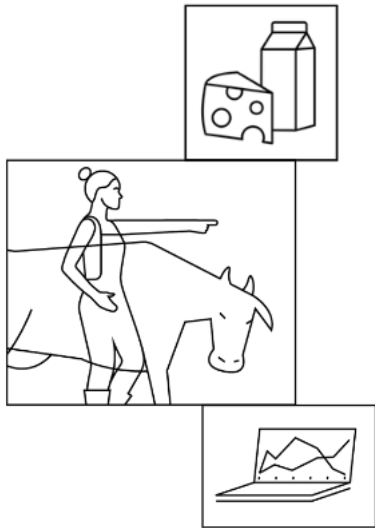
Või tootjahind tõusis Eestis 2025. aasta III kvartalis võrreldes II kvartaliga 3,6%, samal ajal kui Euroopa Liidus keskmiselt langes see 5,7%.

Piima kokkuostuhind Eestis ja Euroopa Liidus (€/100 kg)

Või tootjahind Eestis ja Euroopa Liidus (€/100kg)

Alates 01.07.2025 tõusis käibemaksu standardmäär 24%-ni, mis suurendas III kvartalis piimatoodete käibemaksu osakaalu jaehinna tarneahelas 18%-lt 19,4%-ni.

2025. aasta III kvartalis kasvasid piimatoodete jaehinnad, samas juustude jaehinnad alanesid. Jaehinna jaotus ahela lülide vahel varieerus toodete lõikes. Tööstuse osa jaehinnas kasvas, kaubanduse marginaal muutus toote grupiti. Kõikides piimatoodete gruppides tooraine hind vähenes ja jaehinna osakaal muutus vähe.

Kilepiima (2,5%) jaehind tõusis umbes 4,5%. Tööstuse osa jaehinnas suurenes ligikaudu 12%, samas kui kaubandus suunas toote jaemüüki negatiivse marginaaliga.

Purepakendis piima (2,5%) jaehind tõusis 3,8%. Tööstuse osa jaehinnas vähenes 28%, kaubanduse marginaal kasvas 40%.

Täispiima (4% rasva, 3,3% valku) jaehind tõusis 14%. Kaubanduse marginaal suurenes 7%, tööstuse osa jaehinnas jäid II kvartaliga sarnasele tasemele.

Edam juustu jaehind langes 2%. Tööstuse osa jaehinnas suurenes 34%, samas kui kaubanduse marginaal vähenes 14%.

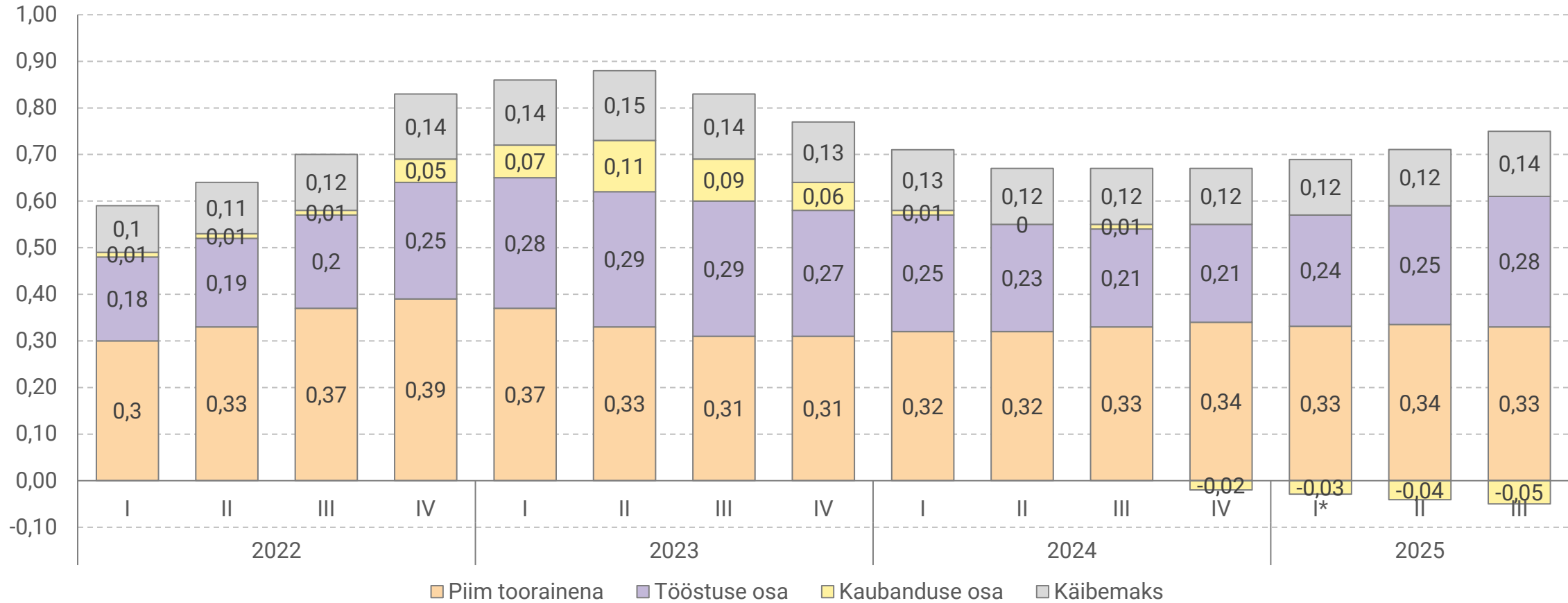
Gouda juustu jaehind langes 4,5%. Tööstuse osa jaehinnas kasvas 26%, kaubanduse marginaal vähenes 19%.

Või jaehind tõusis 2%. Kaubanduse marginaal vähenes 3%, tööstuse osa jaehinnas kasvas 11%.

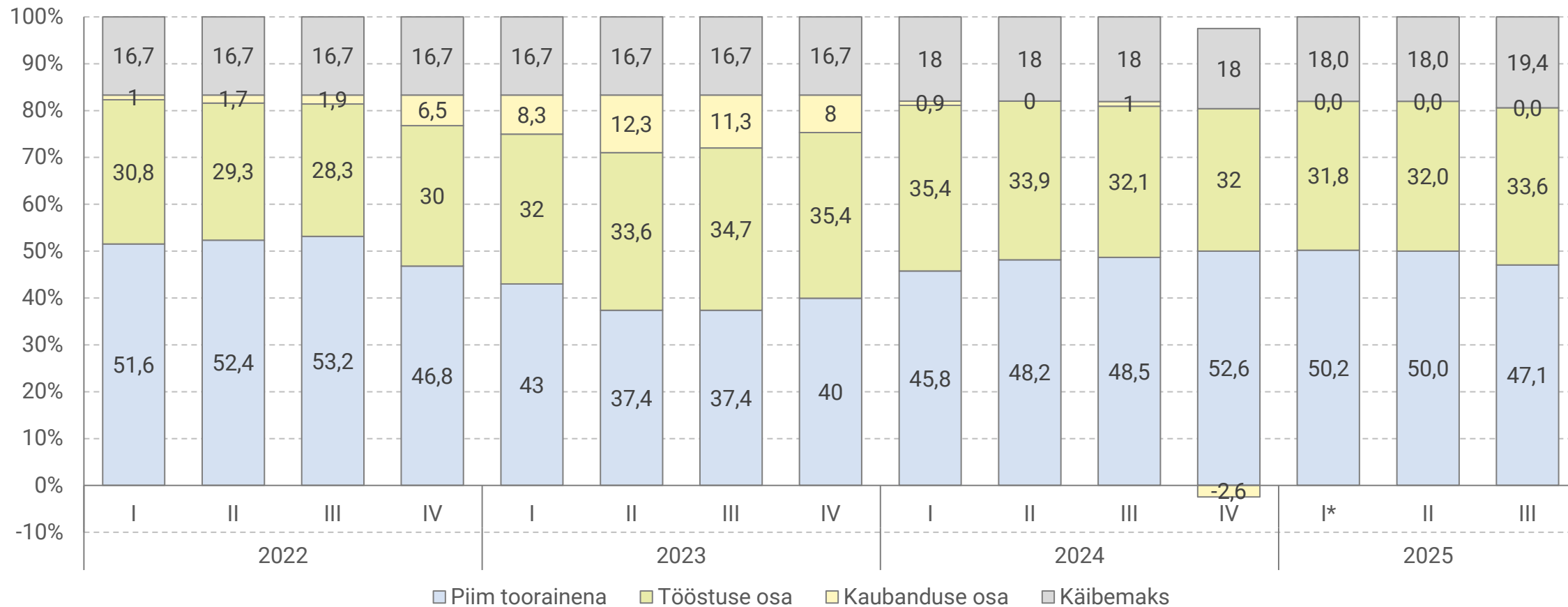
Kodujuustu jaehind kasvas 3%. Kaubanduse marginaal kasvas 1% ja tööstuse osa jaehinnas kasvas 11%.

Kohupiima jaehind tõusis 2,6%. Kaubanduse marginaal kasvas 3%, ja tööstuse osa jaehinnas suurenes 7%.

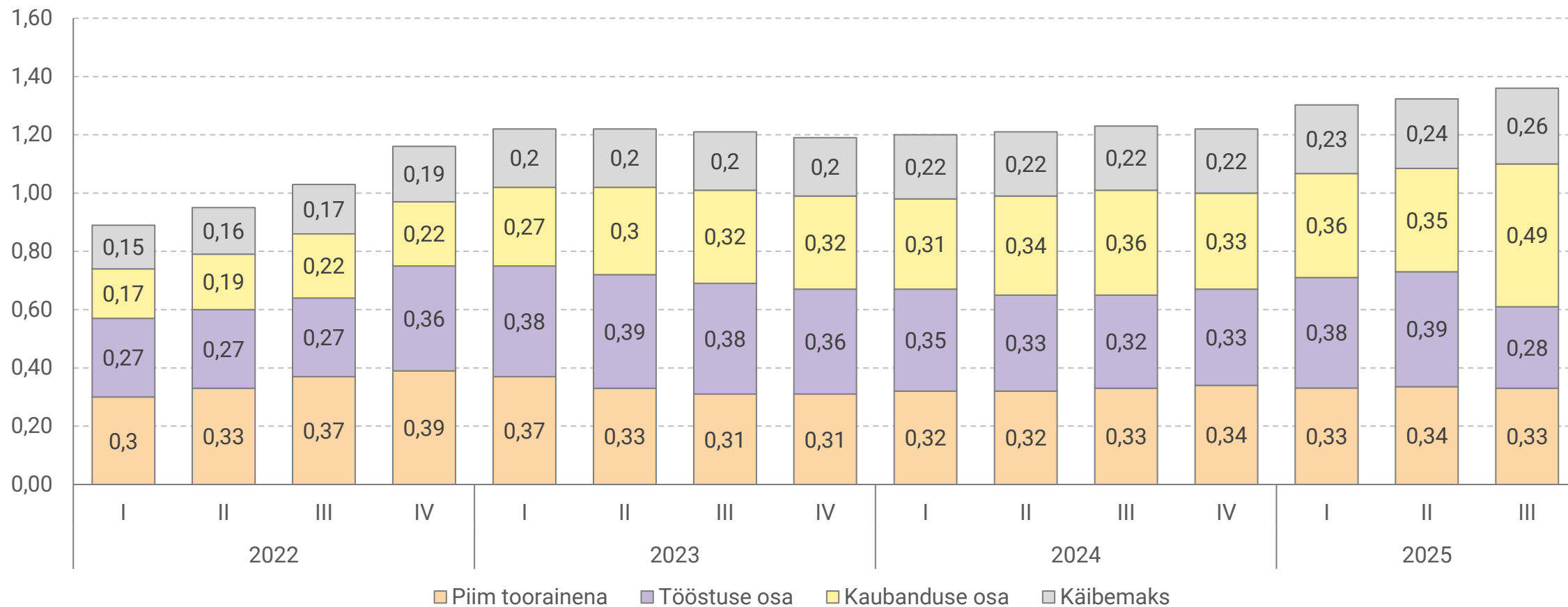
Jaehinna jagunemine: piim 2,5%, 1 l kilepakend (€/l)

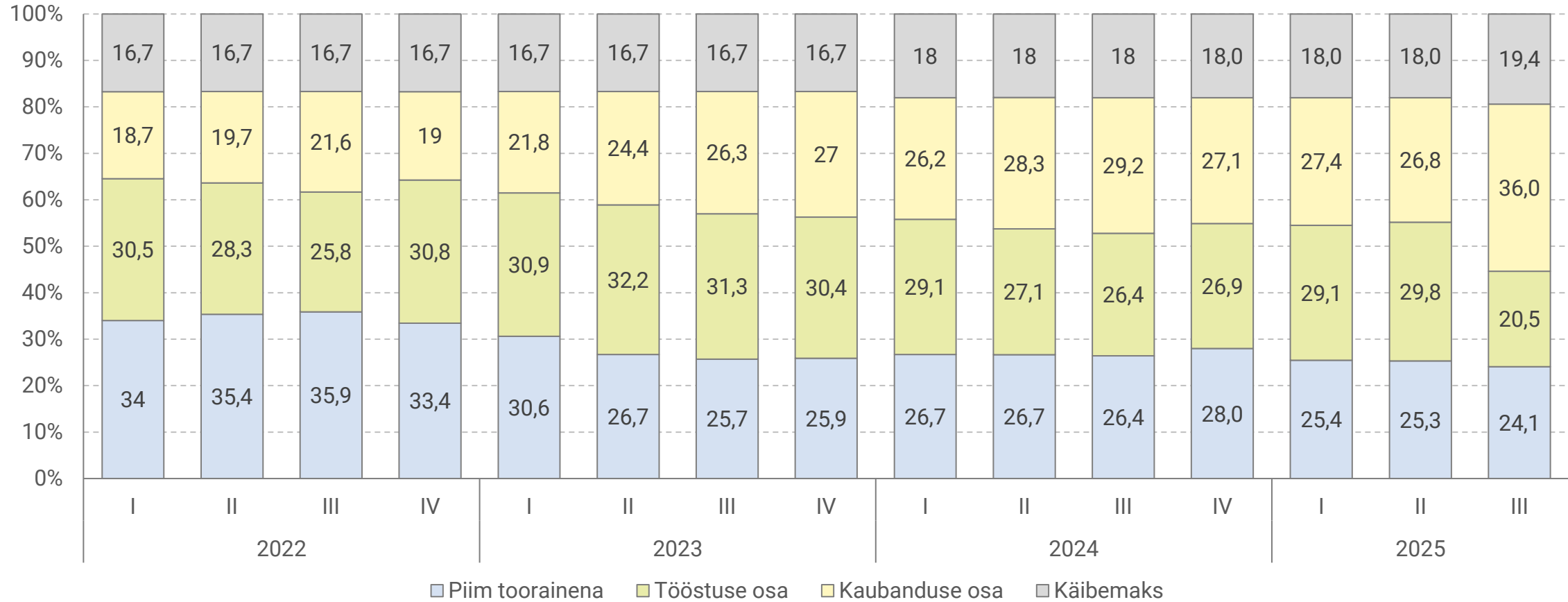
Jaehinna jagunemine: piim 2,5%, 1 I kilepakend (%)

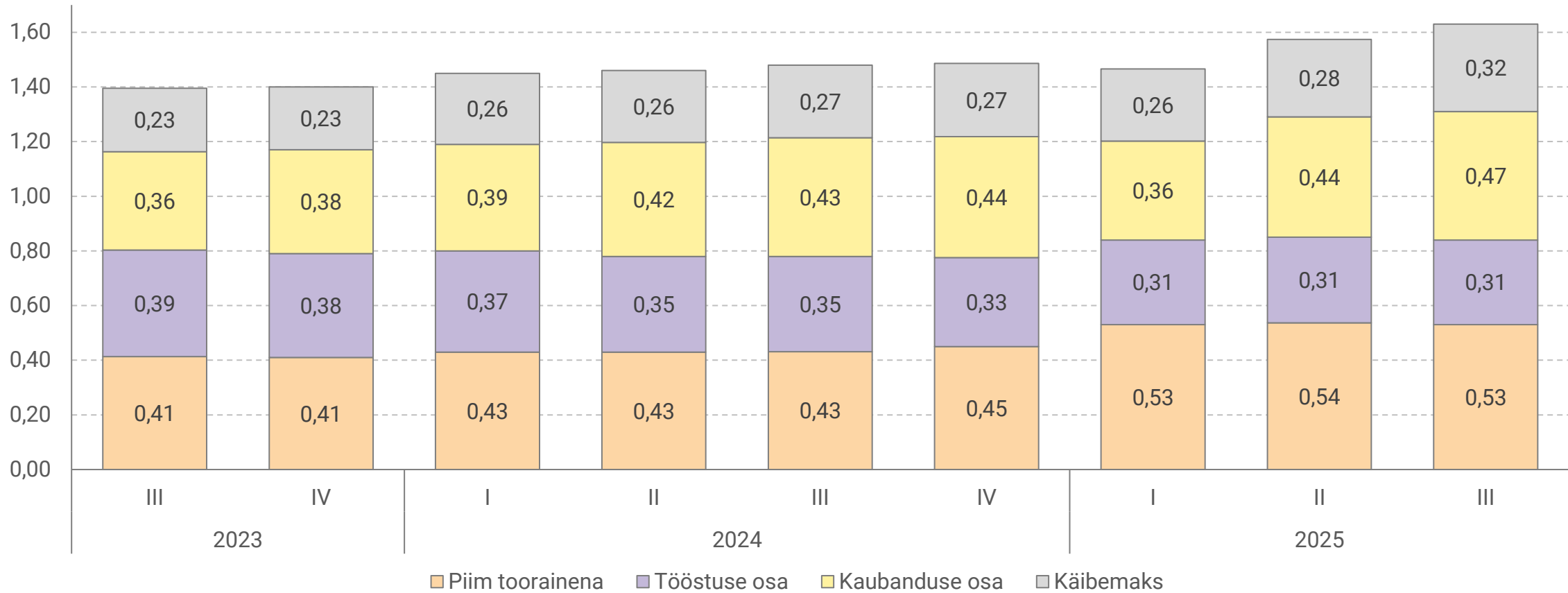
Jaehinna jagunemine: piim 2,5%, 1 l purepakend (€/l)

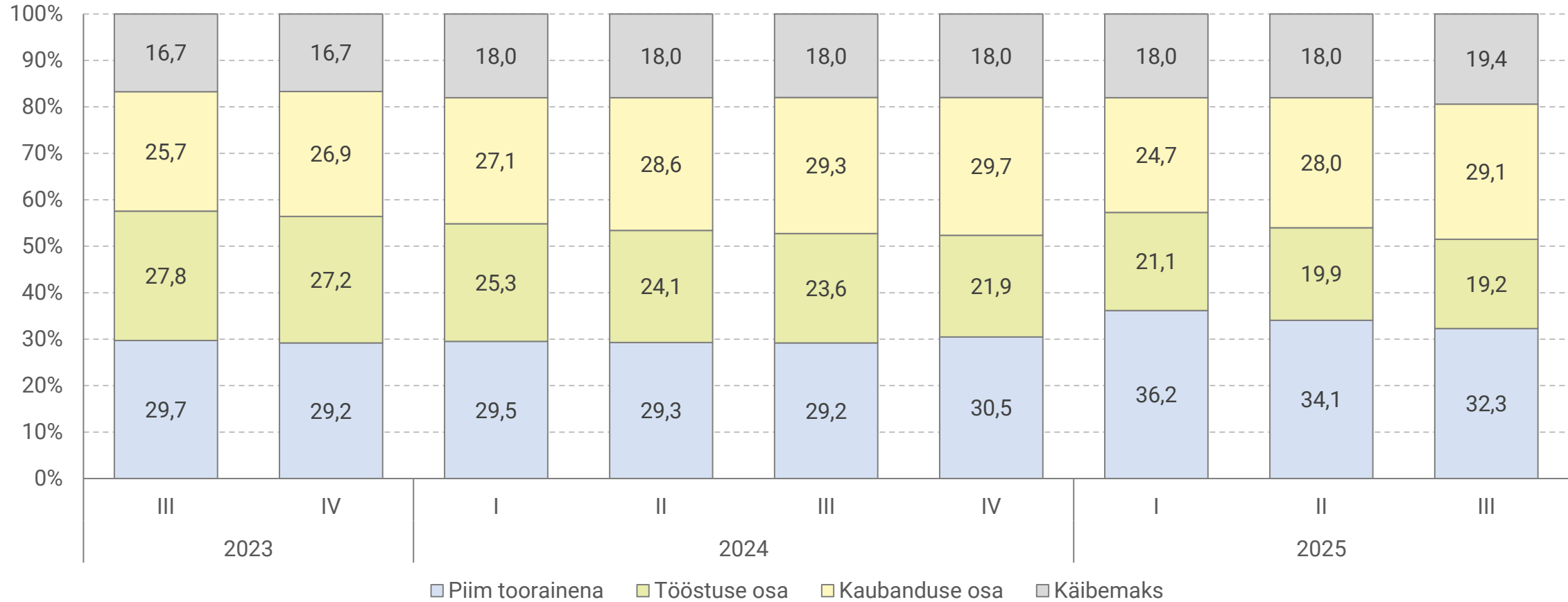
Jaehinna jagunemine: piim 2,5%, 1 I purepakend (%)

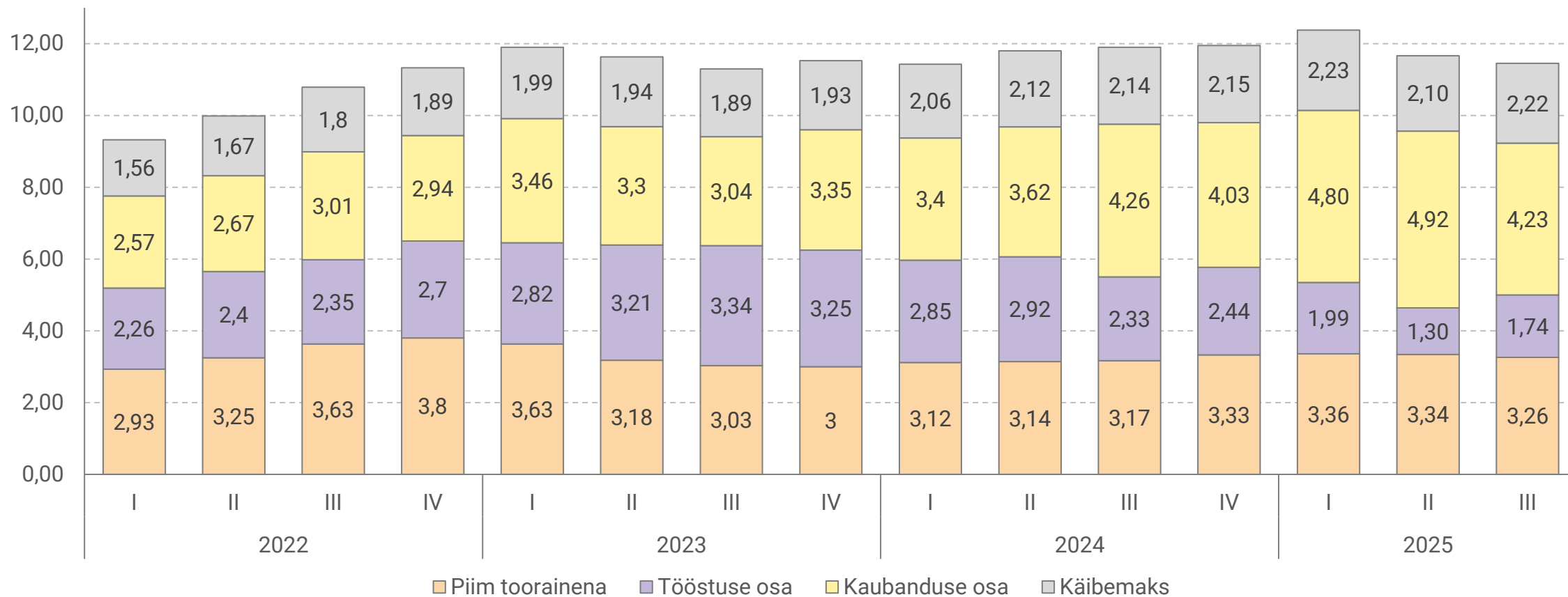
Jaehinna jagunemine: täispiim 4% rasva, 3,3% valku, 1 l purepakend (€/l)

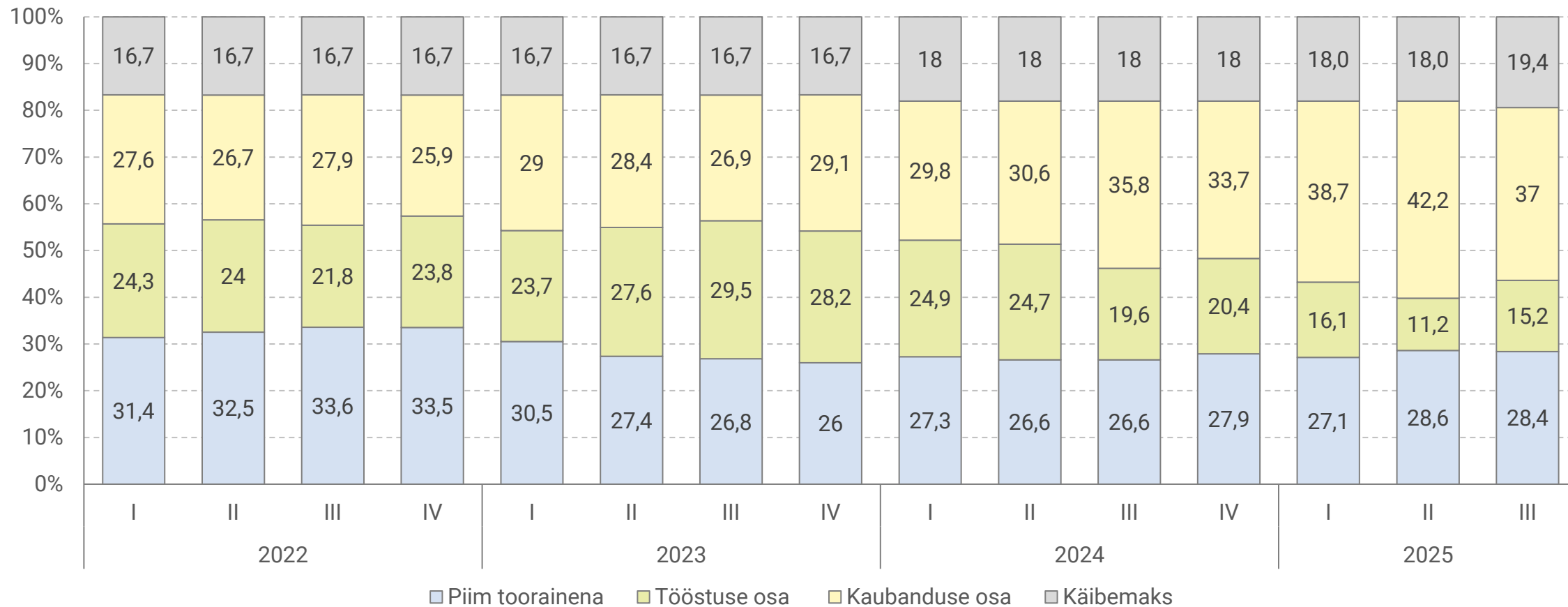
Jaehinna jagunemine: täispiim 4% rasva, 3,3% valku, 1 l purepakend (%)

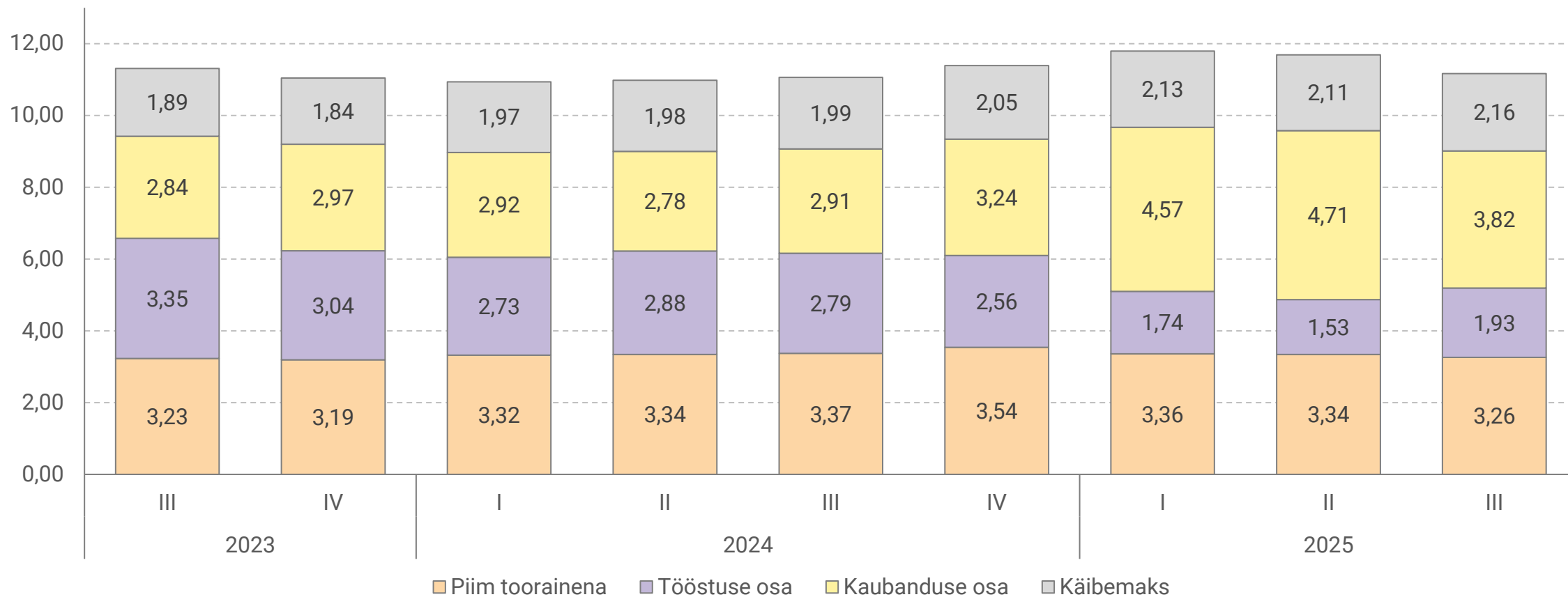
Jaehinna jagunemine: juust Edam (€/kg)

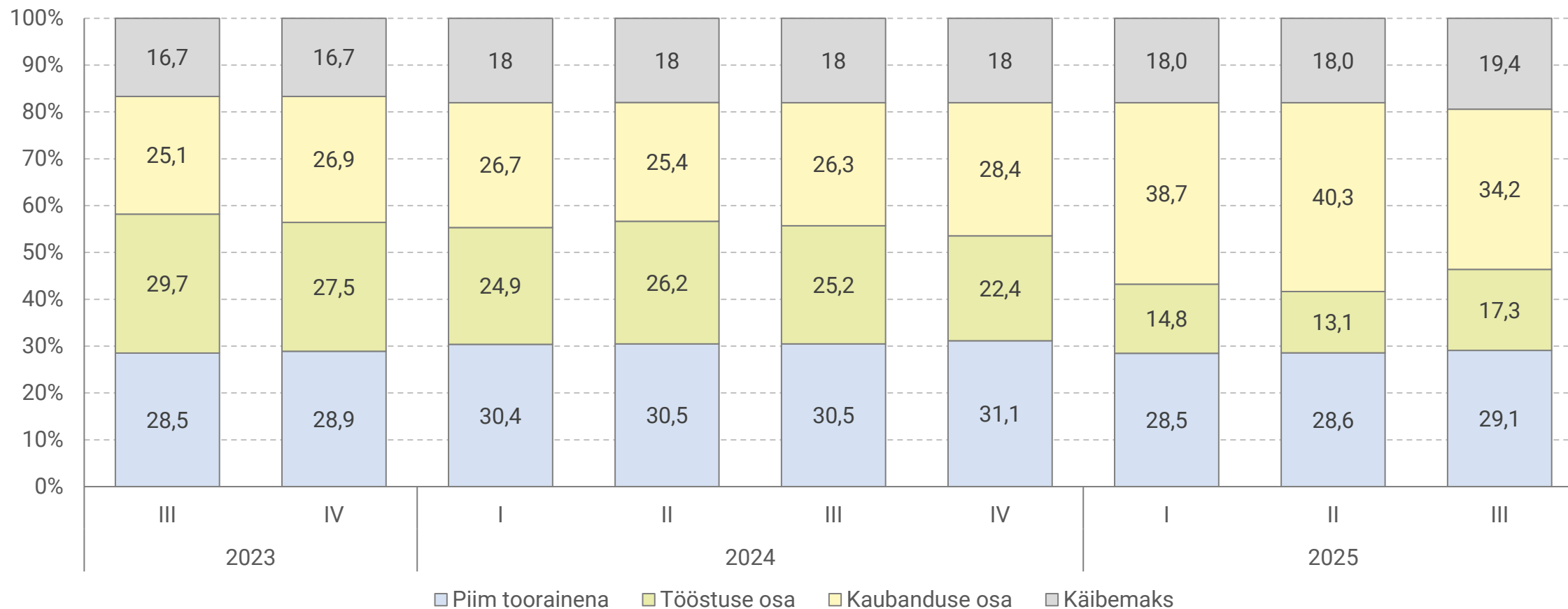
Jaehinna jagunemine: juust Edam (%)

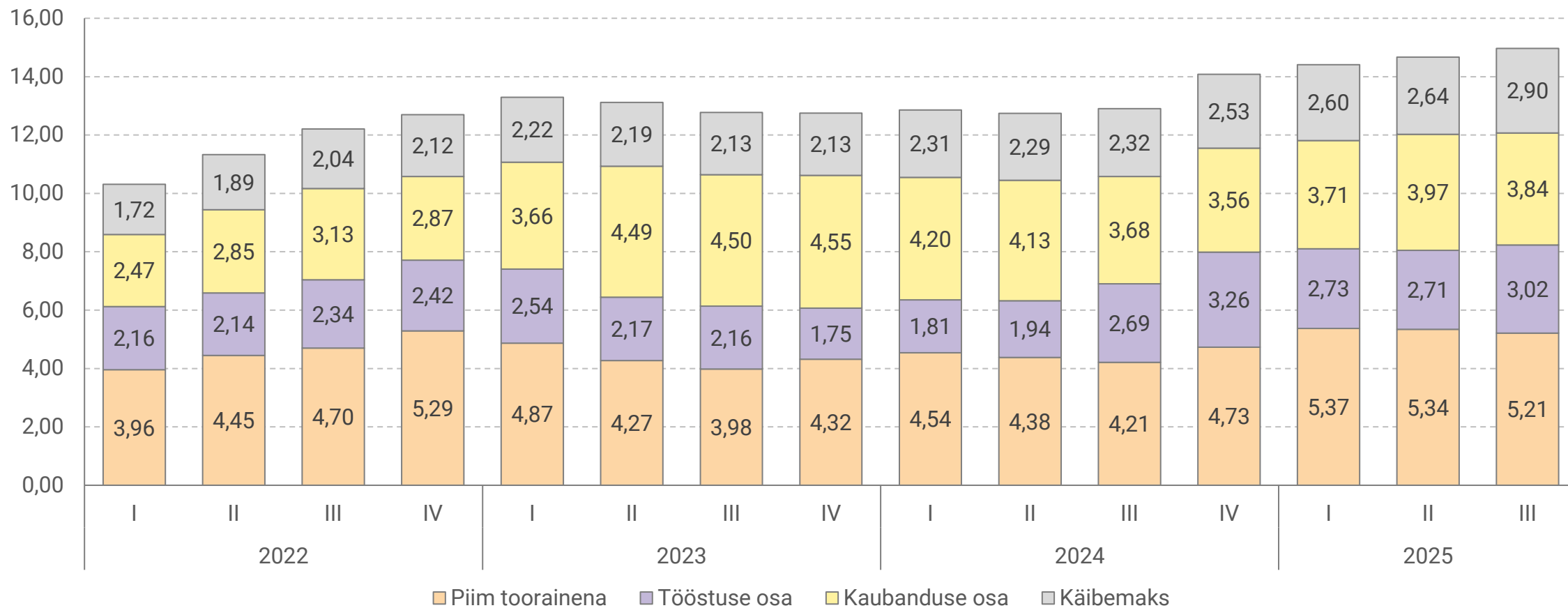
Jaehinna jagunemine: juust Gouda (€/kg)

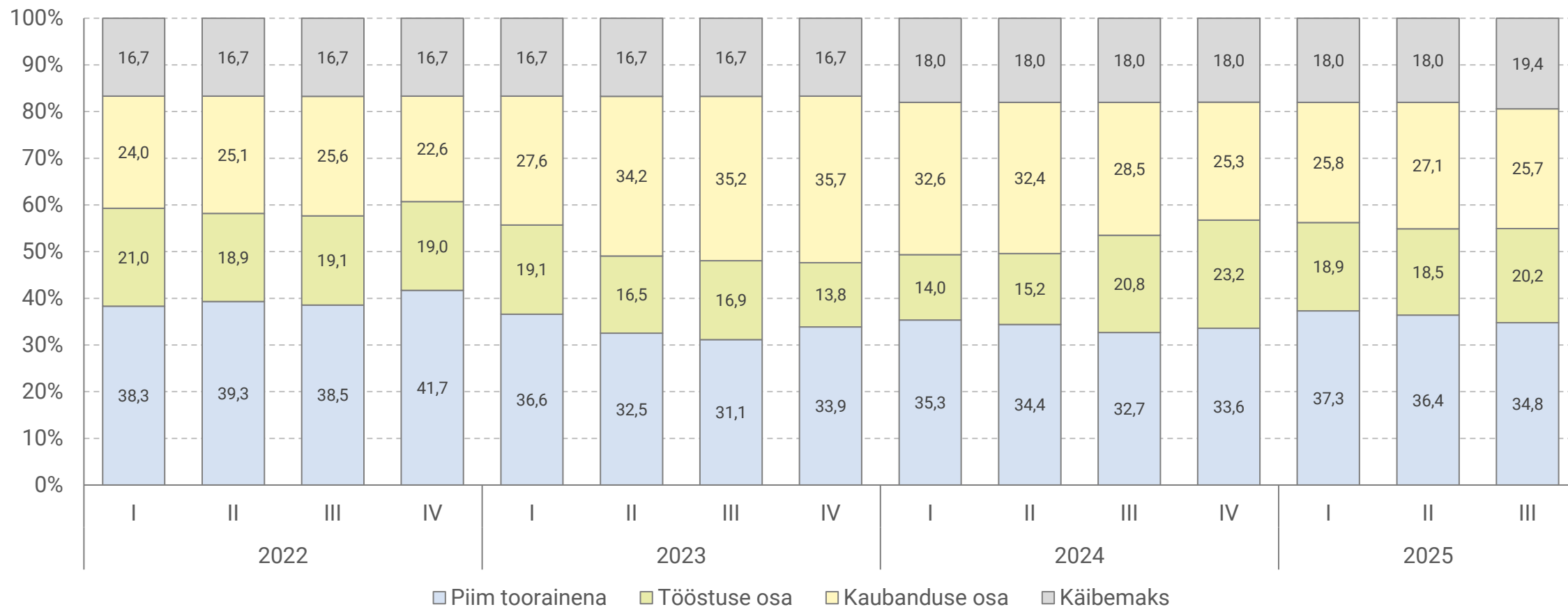
Jaehinna jagunemine: juust Gouda (%)

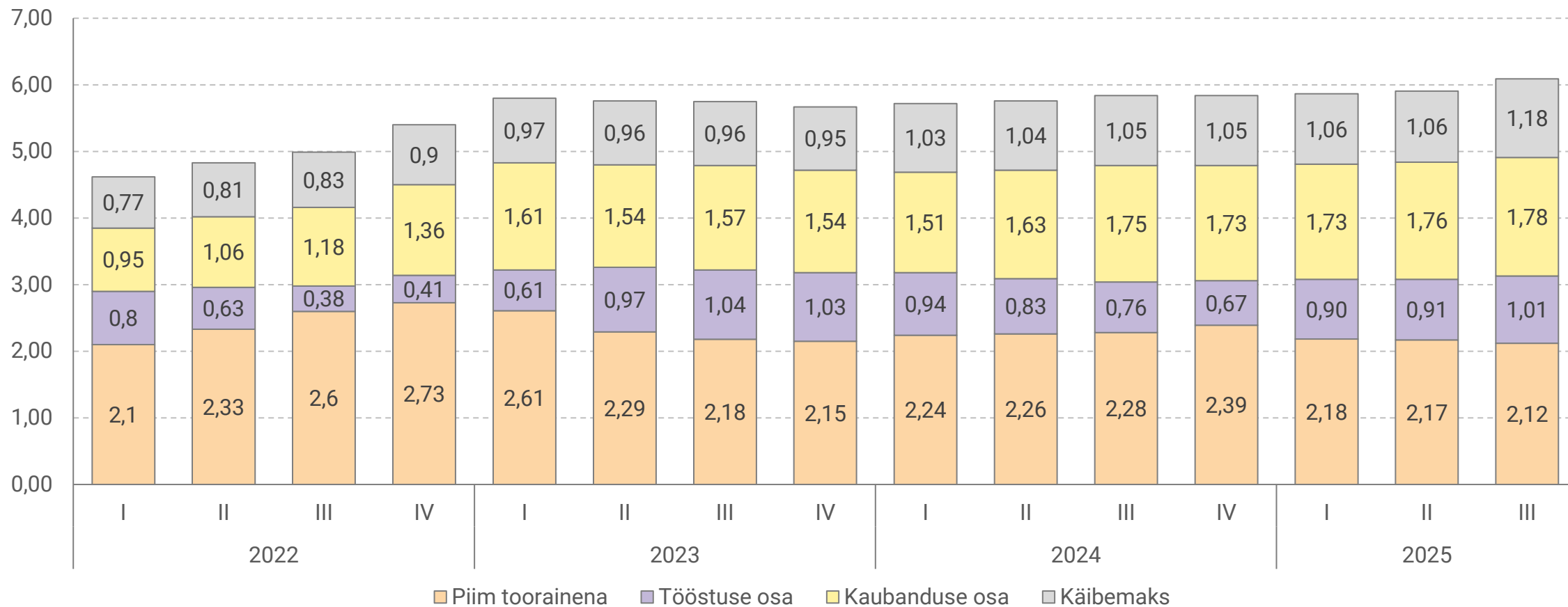
Jaehinna jagunemine: või (€/kg)

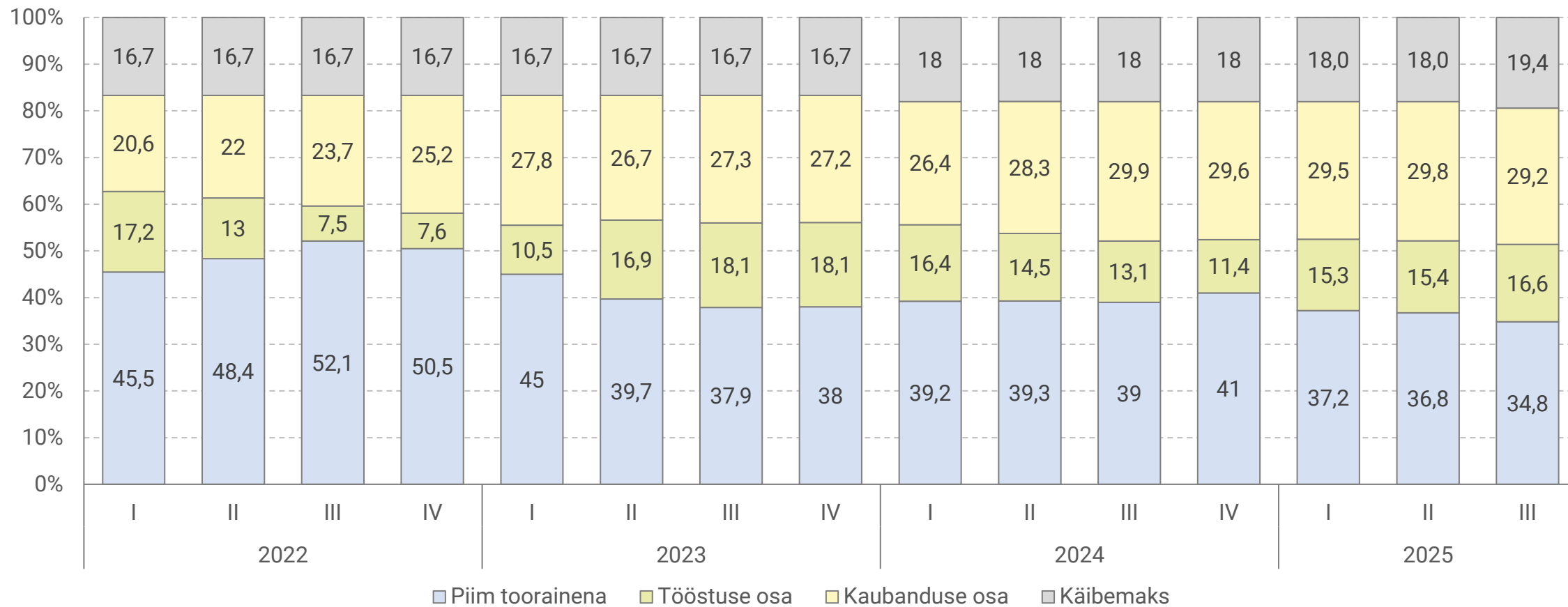
Jaehinna jagunemine: või (%)

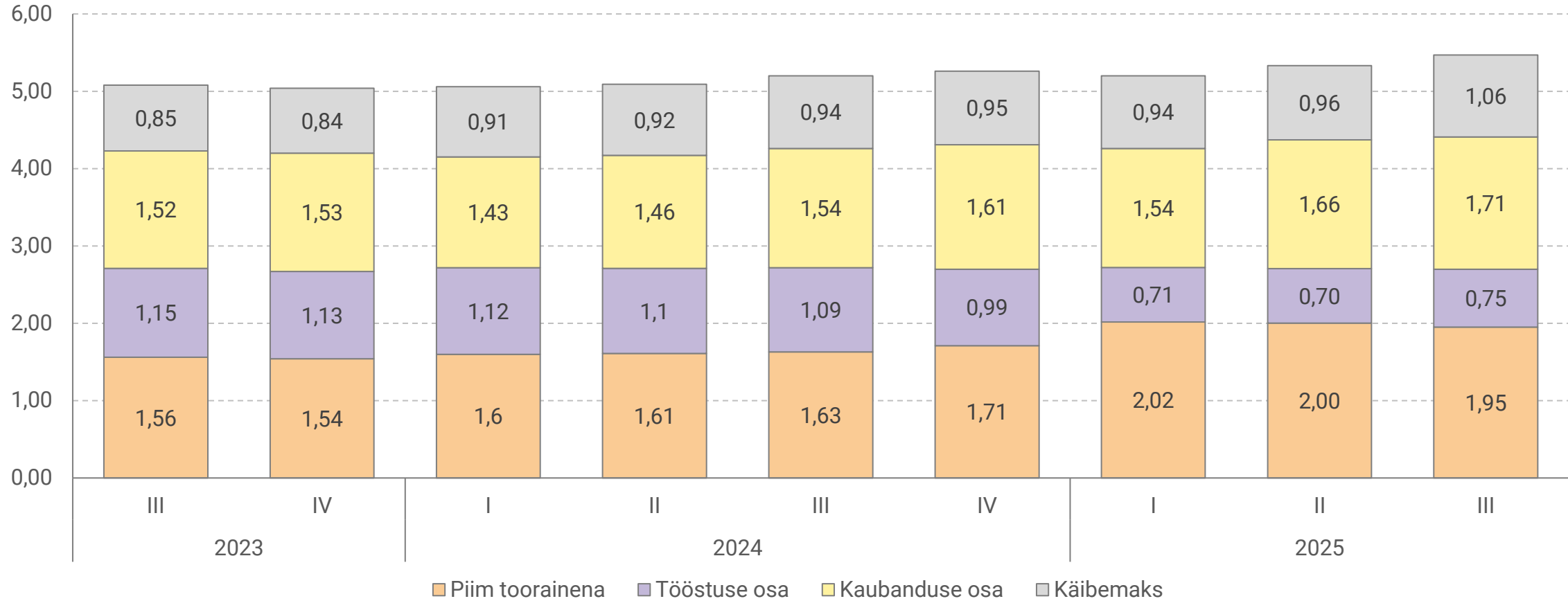
Jaehinna jagunemine: kodujuust (€/kg)

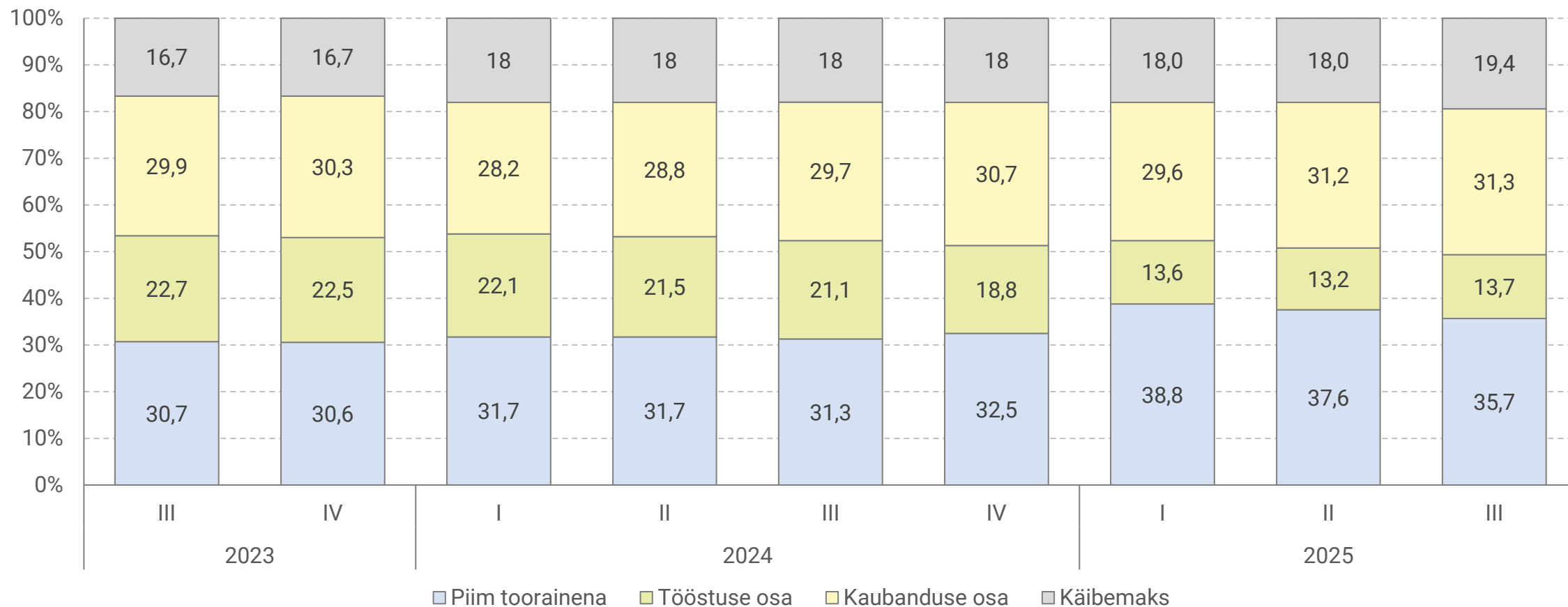
Jaehinna jagunemine: kodujuust (%)

Jaehinna jagunemine: kohupiim (€/kg)

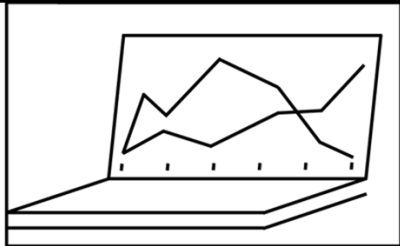
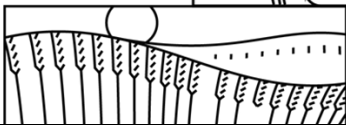
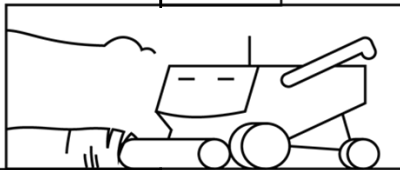

Jaehinna jagunemine: kohupiim (%)

Teraviljatooted

- nisujahu
- sai
- leib

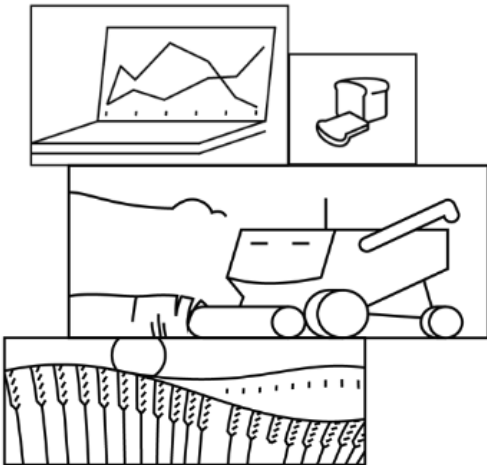
2025. aastal on toidunisu kokkuostuhind langenud 2021. aasta tasemele. Septembris oli Eestis keskmine toidunisu kokkuostuhind 181,93 €/t. Euroopa Liidu keskmine hind oli suhteliselt sarnane 191,97 €/t. Võrreldes 2025. aasta kõrgpunktiga veebruaris, on Eestis ühe tonni nisu kokkuostuhind septembris langenud 18% ja Euroopa Liidus 15%.

Alates 01.07.2025 tõusis käibemaksu standardmäär 24%-ni, mis suurendas III kvartalis jahu, leiva ja saia käibemaksu osakaalu jaehinna tarneahelas 18%-lt 19,4%-ni.

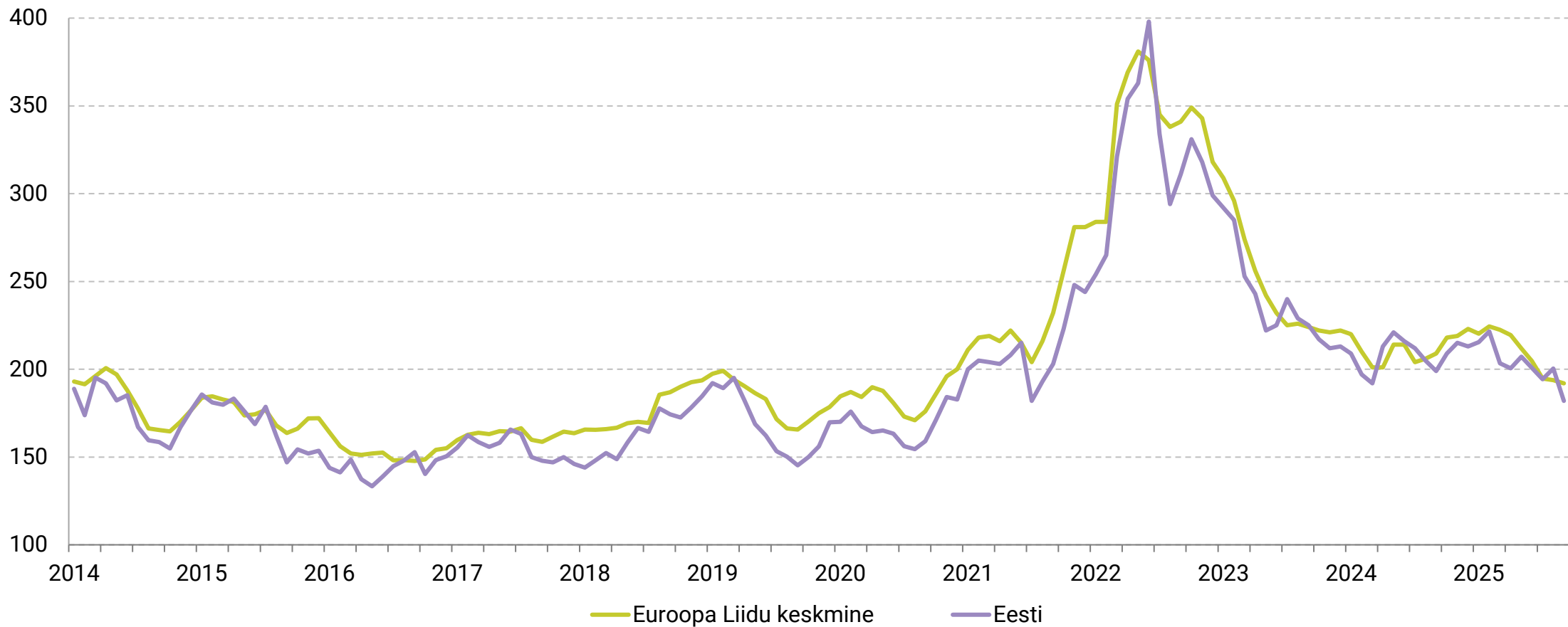
Nisujahu, leiva ja saia jaehinnas 2025. aasta III kvartalis võrdluses II kvartaliga märkimisväärseid muutusi ei ole.

2025. aasta III kvartali nisujahu jaehinna kujunemisel on tööstuse ja kaubanduse osakaal olnud võrdne – mõlemal 29%.

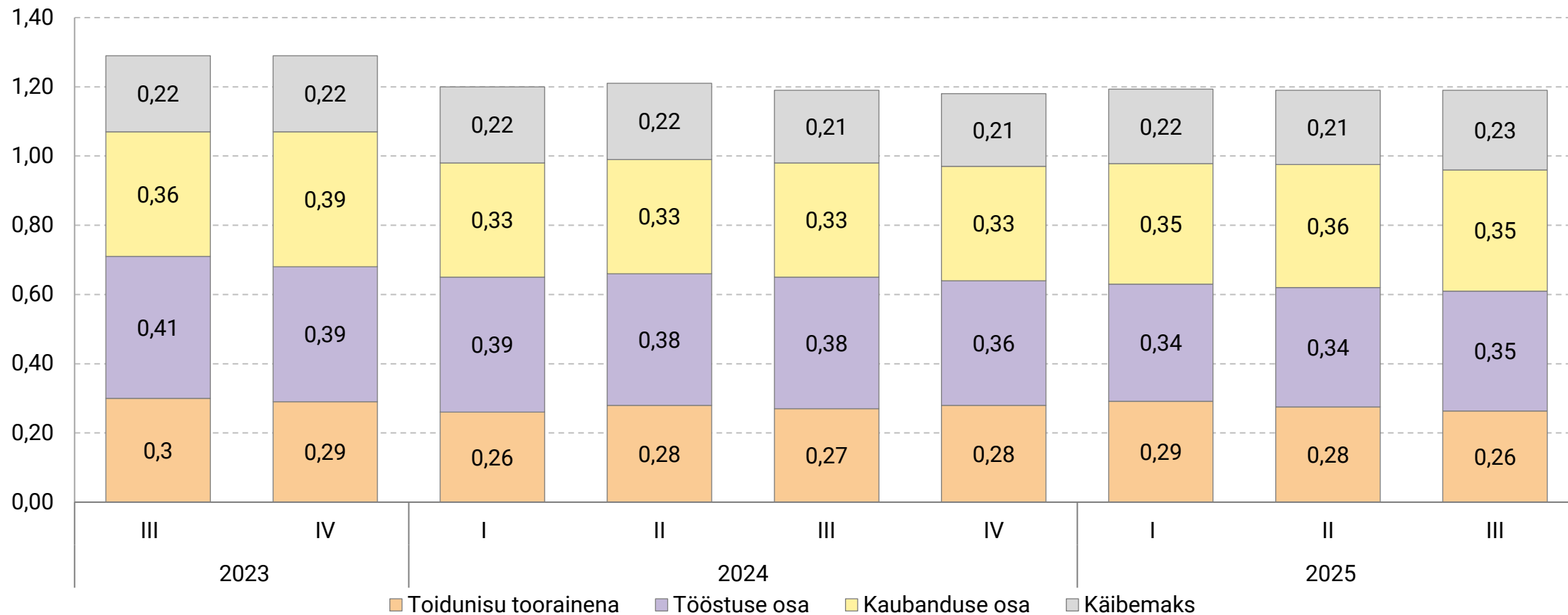
Leiva ja saia jaehinna struktuuri puhul ilmneb, et suurim osa hinnast kujuneb tööstuse tasandil. Tööstuse kõrge osakaalu tingib selles etapis toimuv teravilja töötlemine jahuks ja lõpptoote valmistamine. Tööstuse osakaal leiva jaehinnast 2025. aasta III kvartalis oli 48% ja saia jaehinnast 46%. 2025. aasta kolme esimese kvartali võrdluses on saia ja leiva puhul tooraine, tööstuse ja kaubanduse osakaalud jaehinna kujunemisel jäänud suhteliselt sarnasteks.

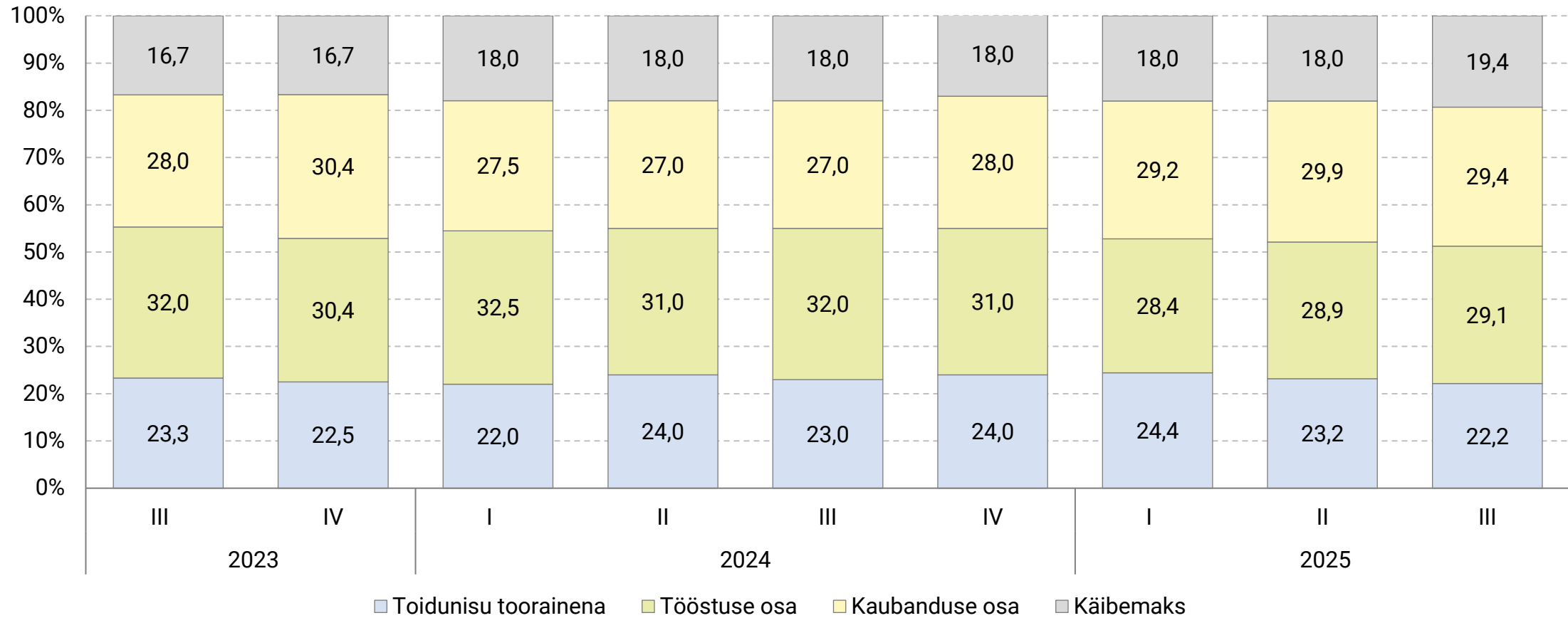
Toidunisu kokkuostuhind Eestis ja Euroopa Liidus (€/t)

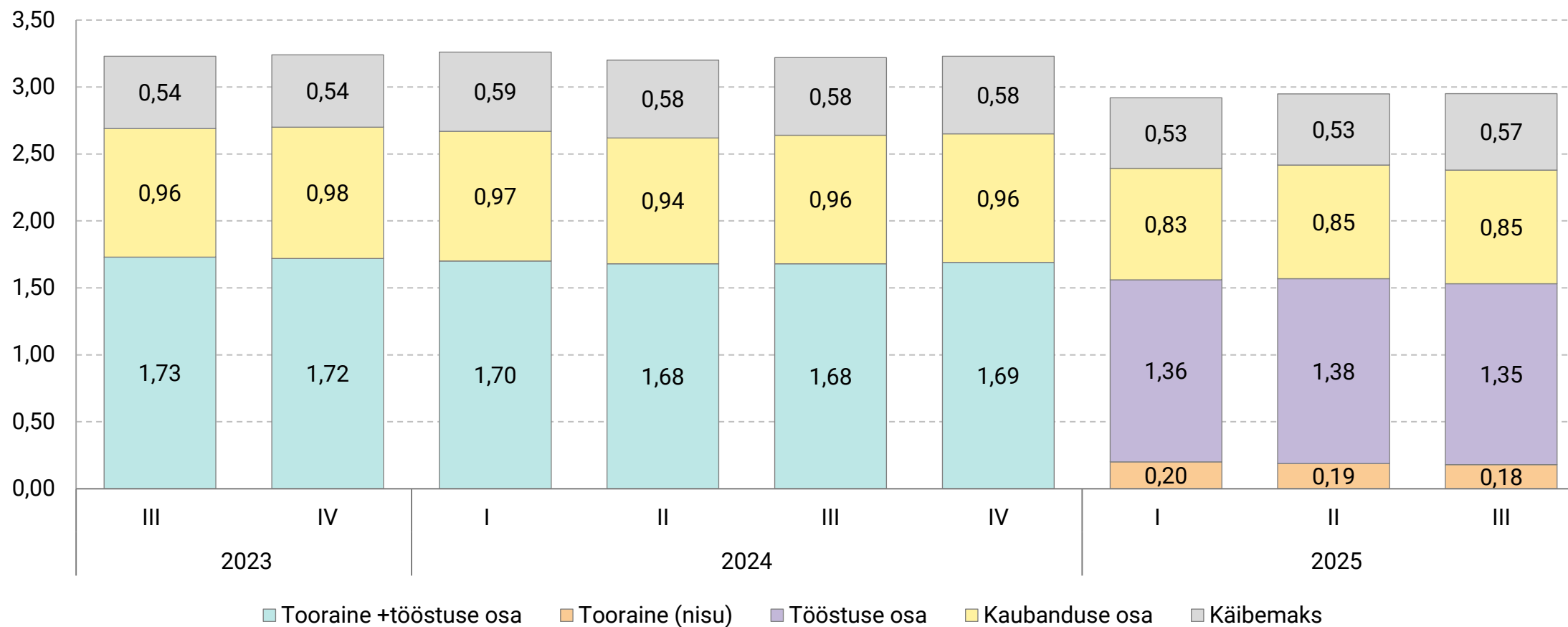
Jaehinna jagunemine: nisujahu (€/kg)

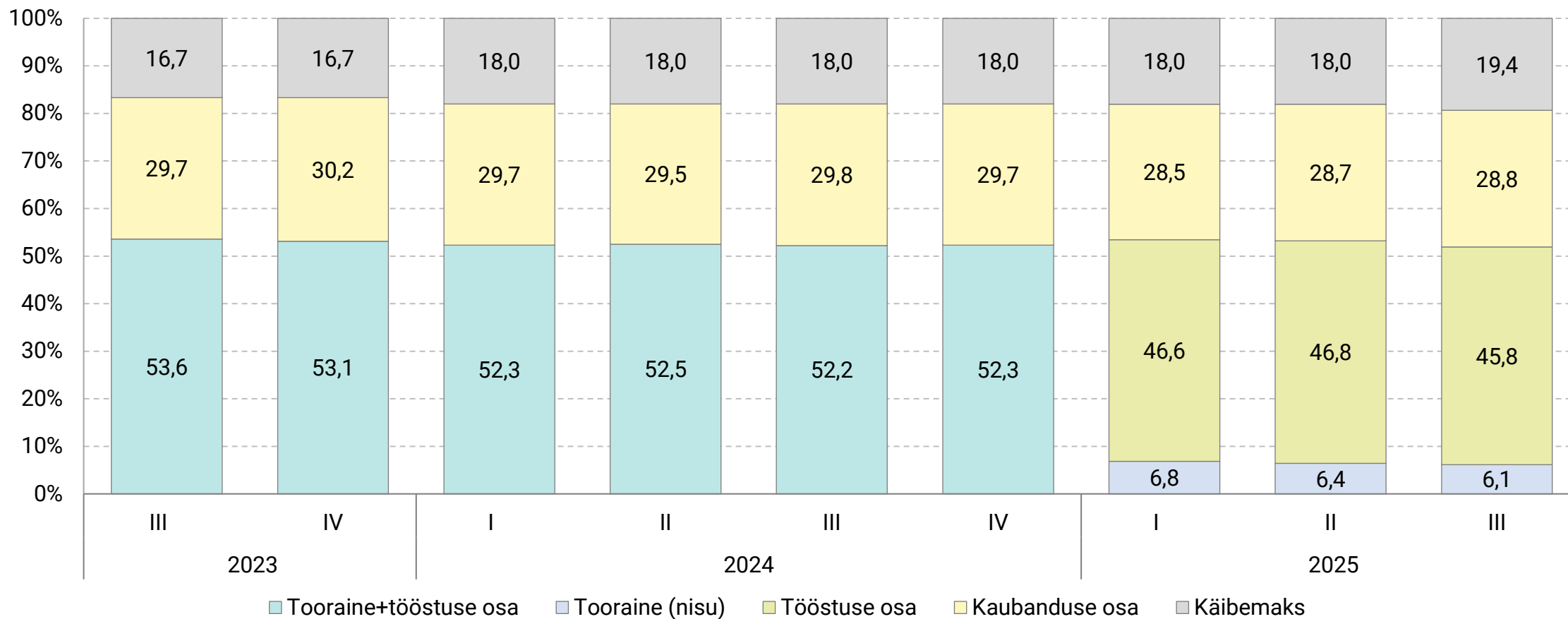
Jaehinna jagunemine: nisujahu (%)

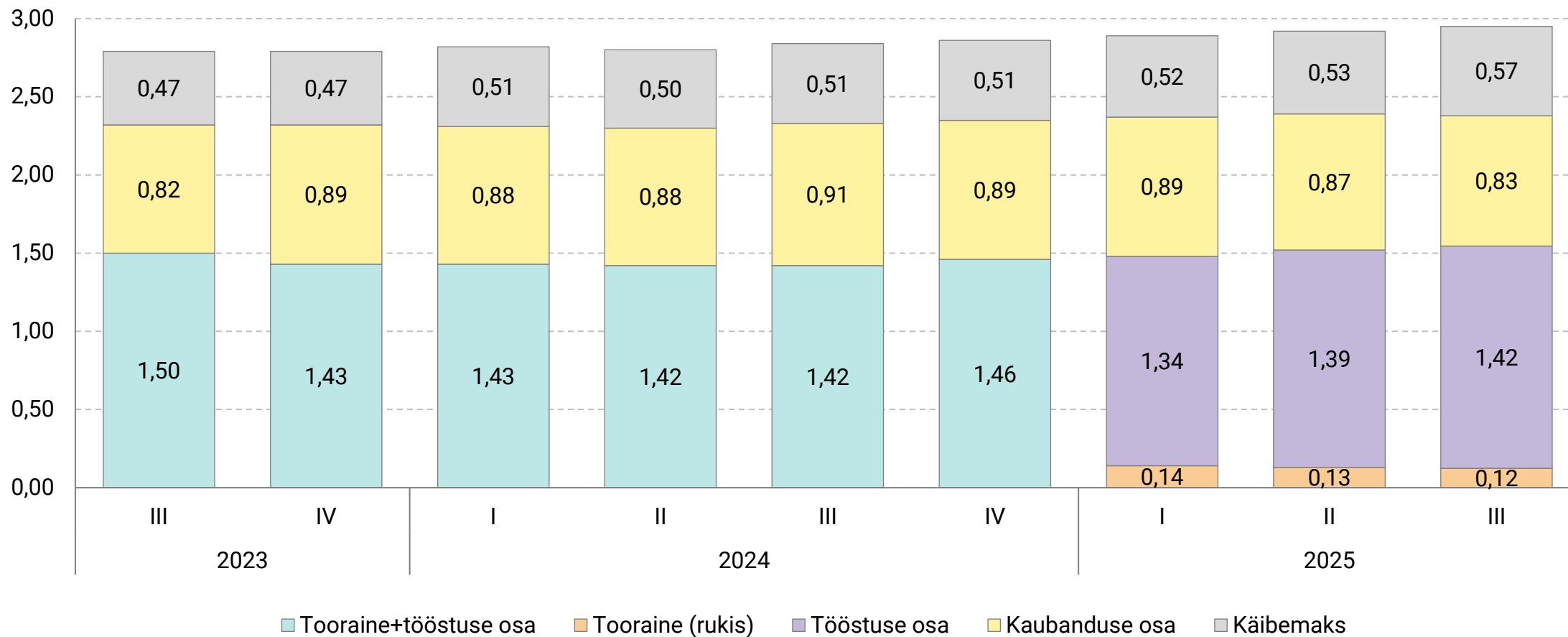
Jaehinna jagunemine: sai (€/kg)

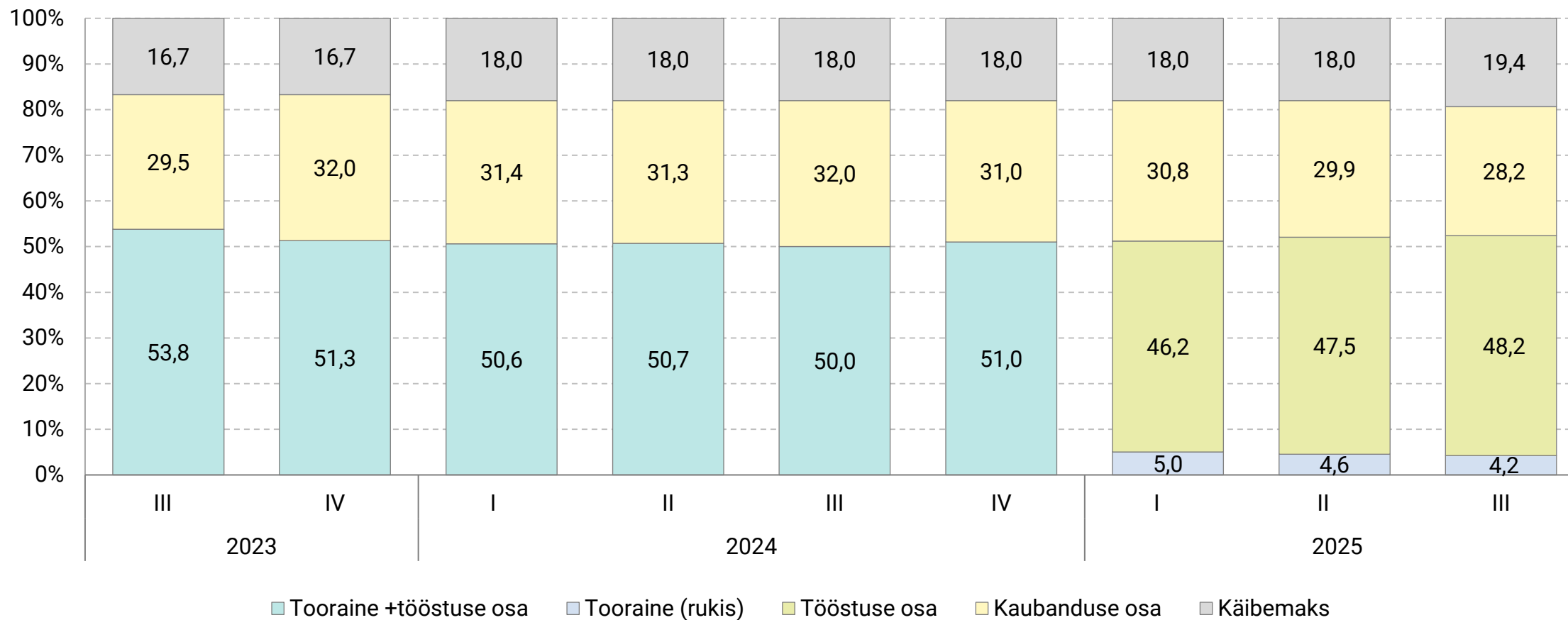
Jaehinna jagunemine: sai (%)

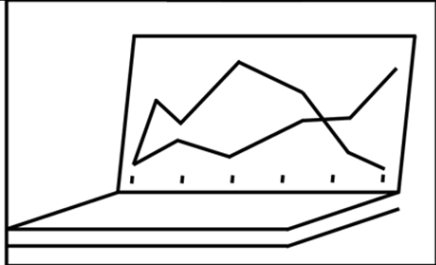
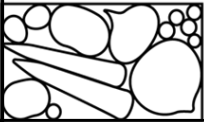

Jaehinna jagunemine: leib (€/kg)

Jaehinna jagunemine: leib (%)

Köögivilid

- kartul
- porgand
- peakapsas
- kurk (pikk)
- õun

Alates 01.07.2025 tõusis käibemaksu standardmäär 24%-ni, mis suurendas III kvartalis köögiviljade, kartuli ja õunte osakaalu jaehinna tarneahelas 18%-lt 19,4%-ni.

Kartuli, kapsa ja porgandi puhul on tootjahinnana kasutatud hinda, millega tooted müüakse edasimüüjatele või tööstustele.

2025. aasta III kvartalis suurenes tootja osakaal kartuli jaehinnas 46%-lt 48%-ni, samas kui kaubanduse osakaal vähenes 36%-lt 33%-ni.

Mahekartuli hind on aastate lõikes kõrgem septembris, madalam detsembris.

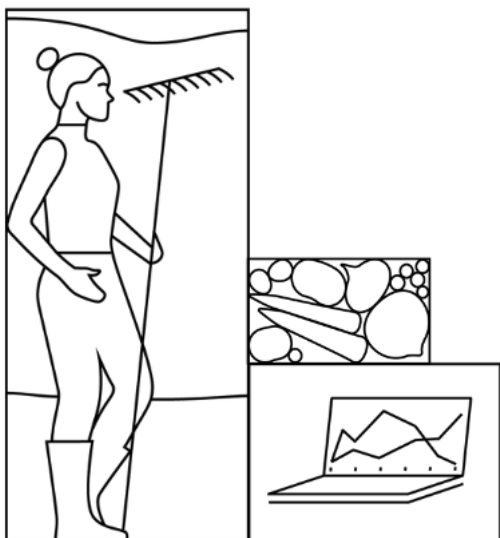
Porgandi jaehind tõusis III kvartalis võrreldes II kvartaliga 25%, selle tulemusena kasvas jaehinna osa nii tootjal (0,26-lt 0,30 euronit kg kohta) kui ka kaubandusel (0,22-lt 0,26 euronit kg kohta).

Maheporgandi jaehinna kujunemisel 2025. aasta III kvartalis oli suurim osakaal tootjal (68%) ning väikseim kaubandusel (13%).

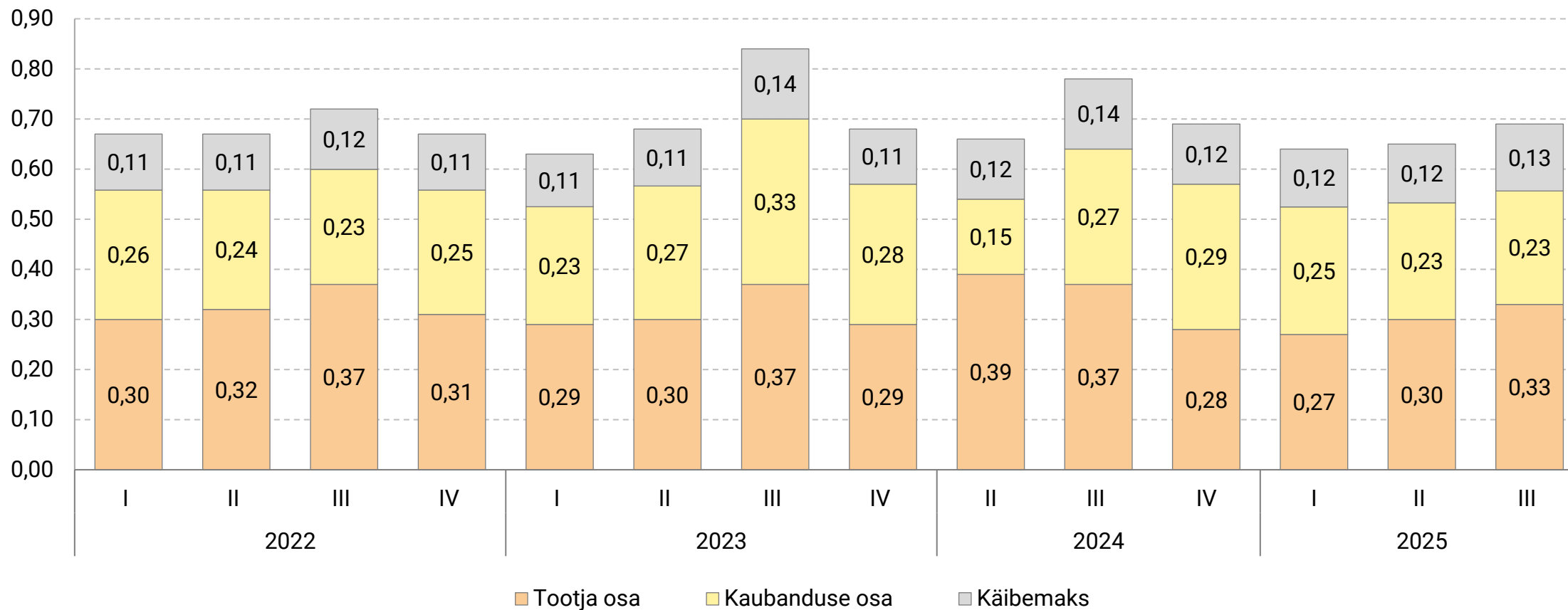
Peakapsa jaehinna 13% tõus III kvartalis võrreldes II kvartaliga tõi kaasa muutuse hinnastruktuuris – kaubanduse osa suurenes 0,15 euro võrra kilogrammi kohta, samas kui tootja osa vähenes 0,08 euro võrra kilogrammi kohta.

Kõrgete küttehindade tõttu on pika kurgi kasvatamine hooajaline, mis omakorda mõjutab jaehinda. Tootja osakaal jaehinna kujunemisel kasvas 2025. aasta III kvartalis võrreldes II kvartaliga 44%-lt 52%-le, samal ajal kui kaubanduse osakaal vähenes 38%-lt 29%-le.

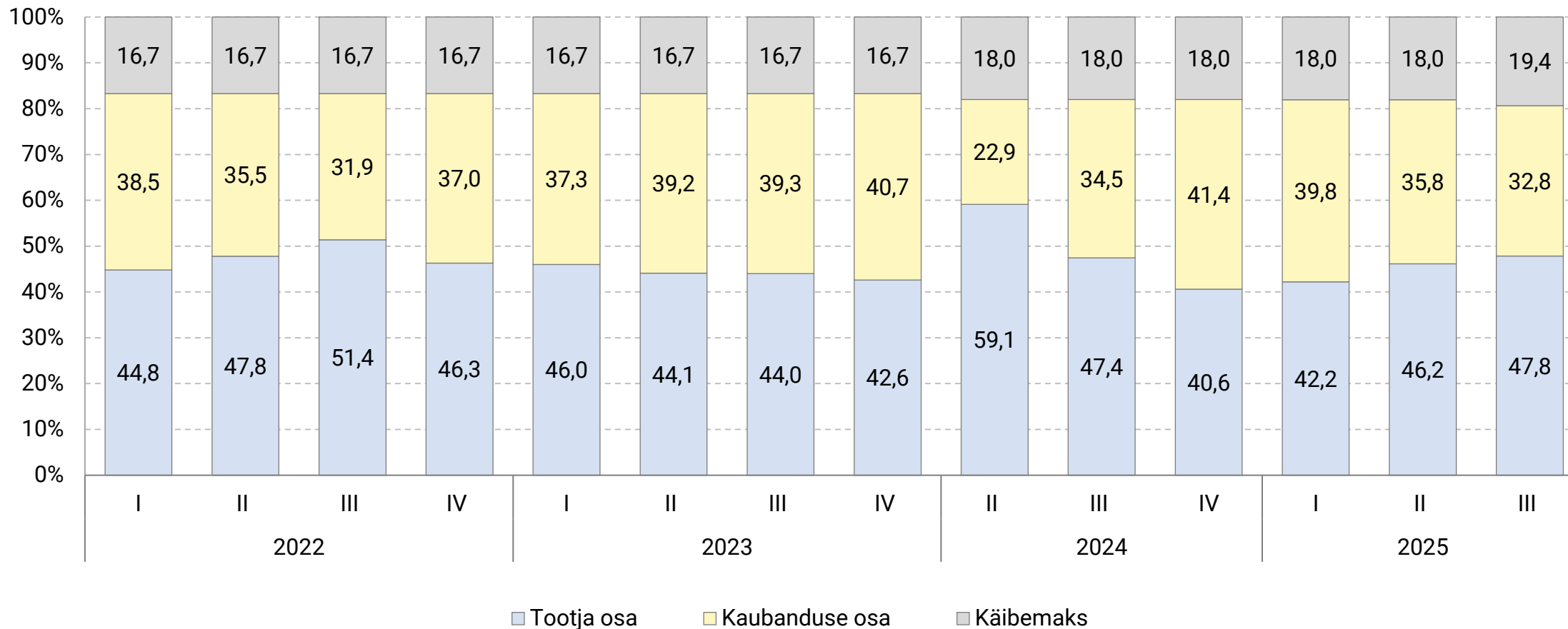
Õuna hind on 2025. aasta III kvartalis tõusnud umbes 40–50% võrreldes 2024 aasta III kvartaliga. Jahe kevad ja vihmane suvi vähendasid saagikust, samas kui tootmiskulud ja nõudlus kodumaiste õunte järele kasvasid.

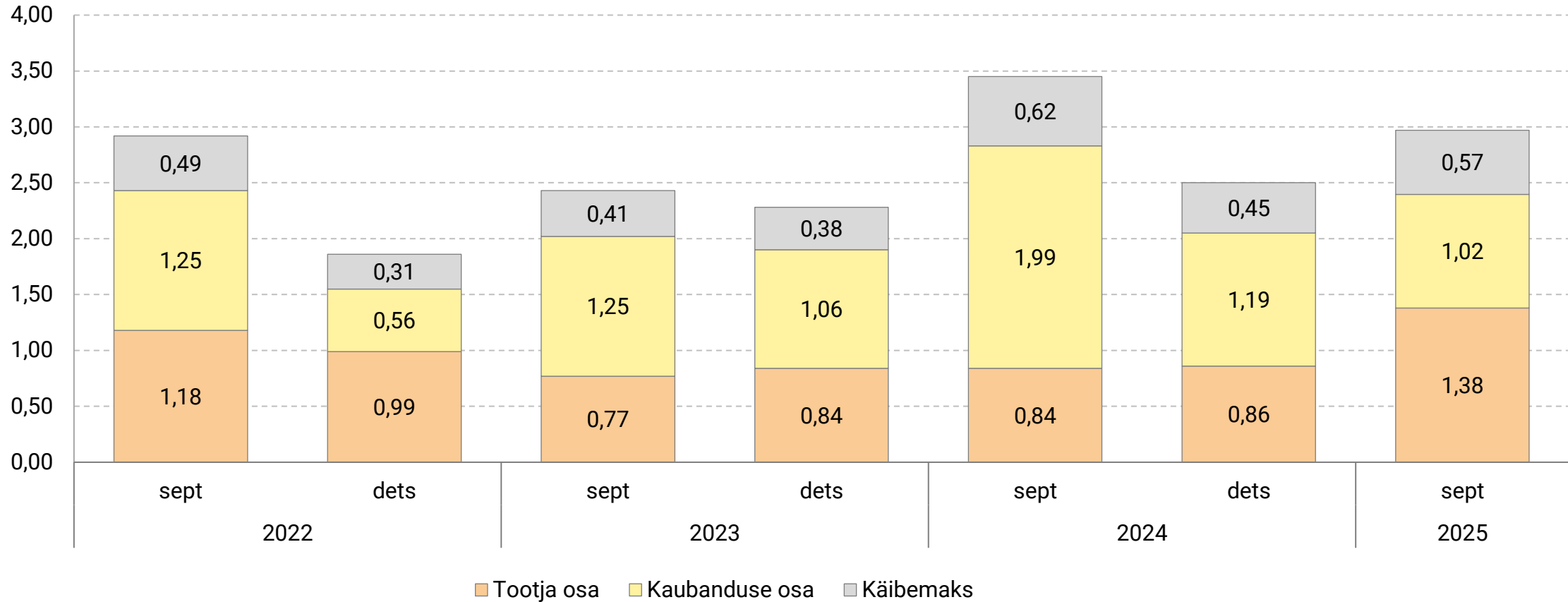
Jaehinna jagunemine: (tava)kartul, (€/kg)

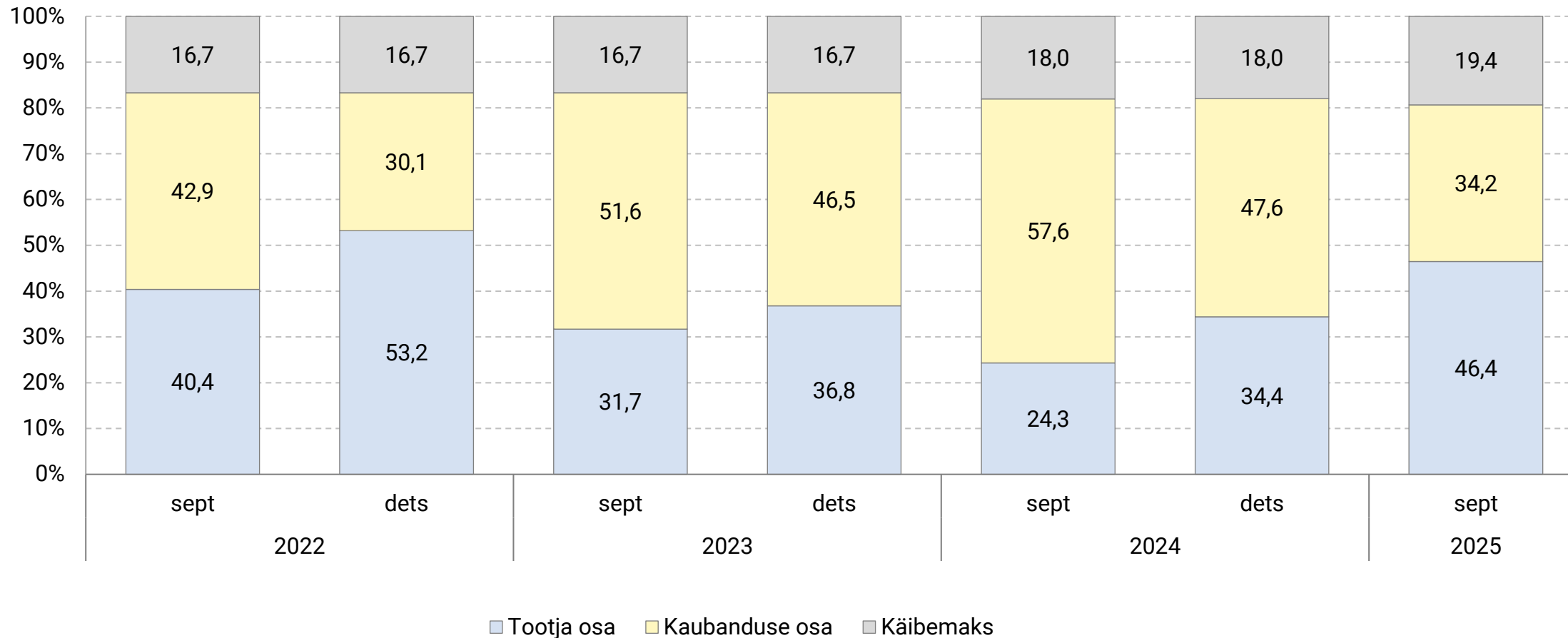
Jaehinna jagunemine: (tava)kartul (%)

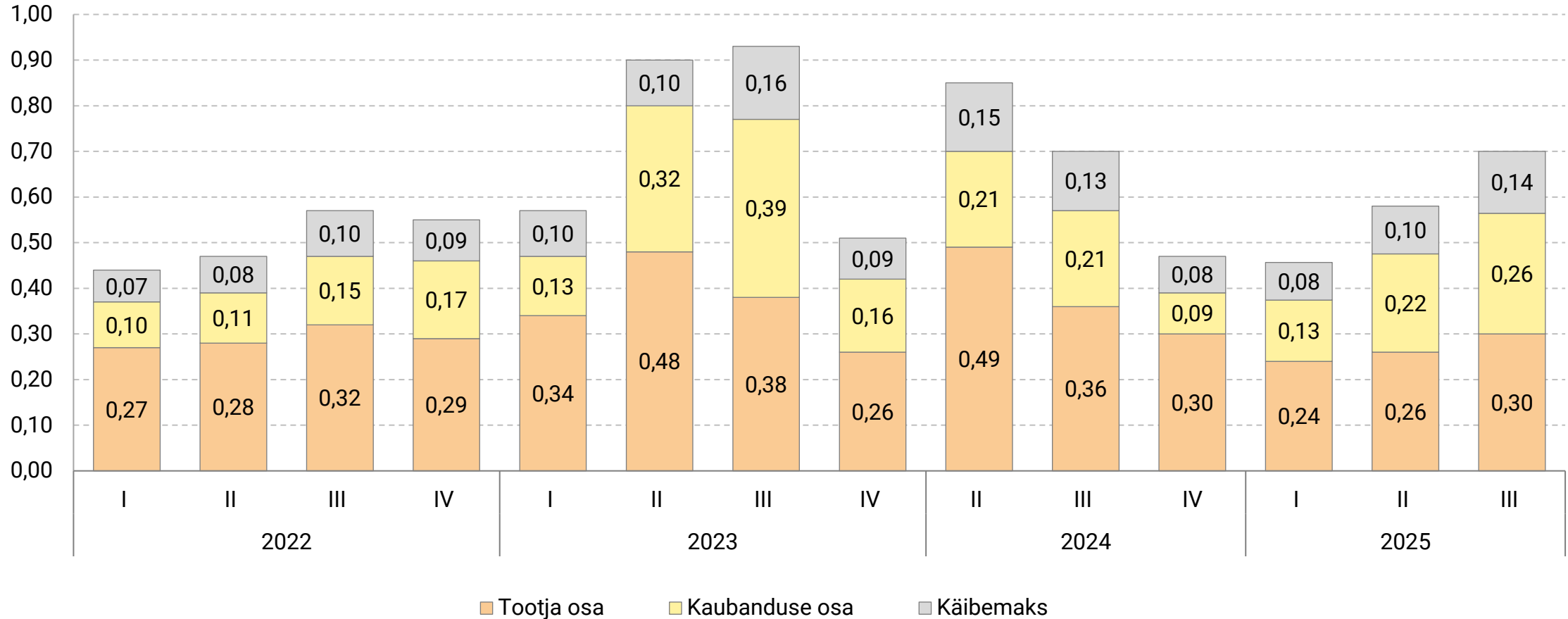
Jaehinna jagunemine: (mahe)kartul, (€/kg)

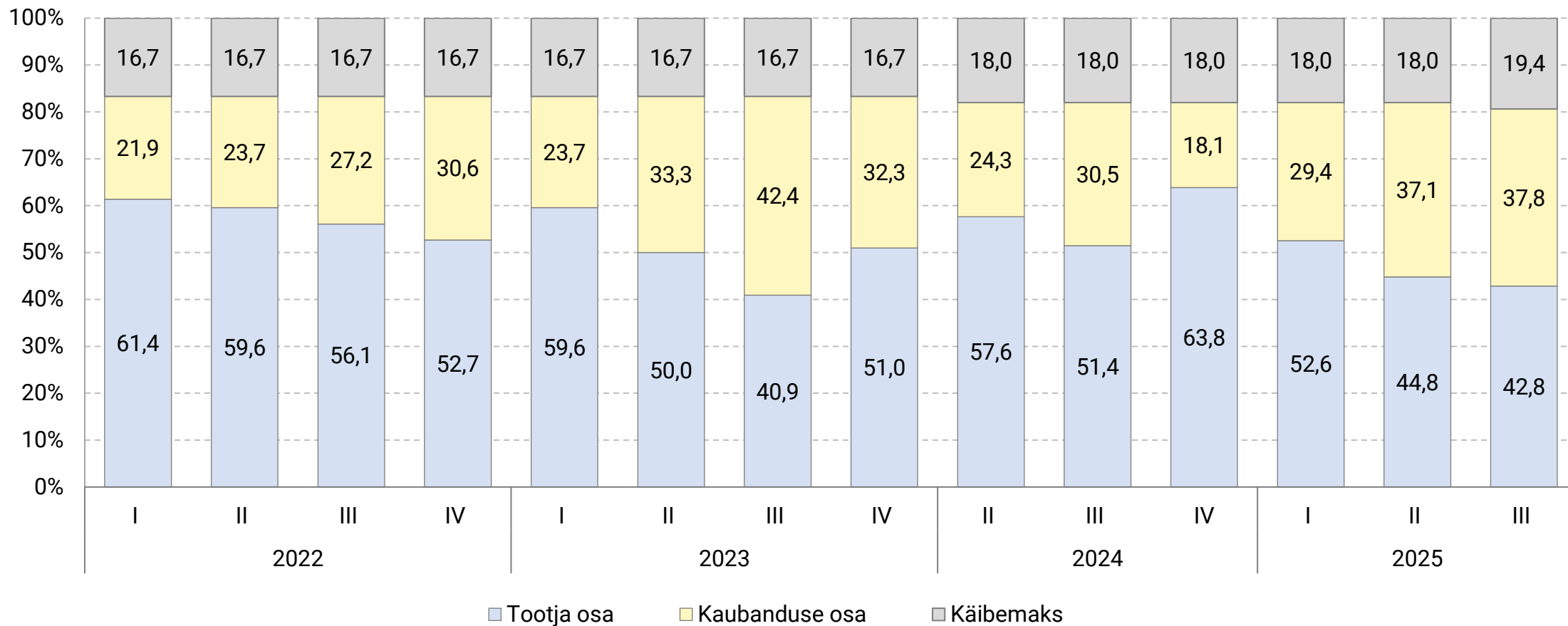
Jaehinna jagunemine: (mahe)kartul (%)

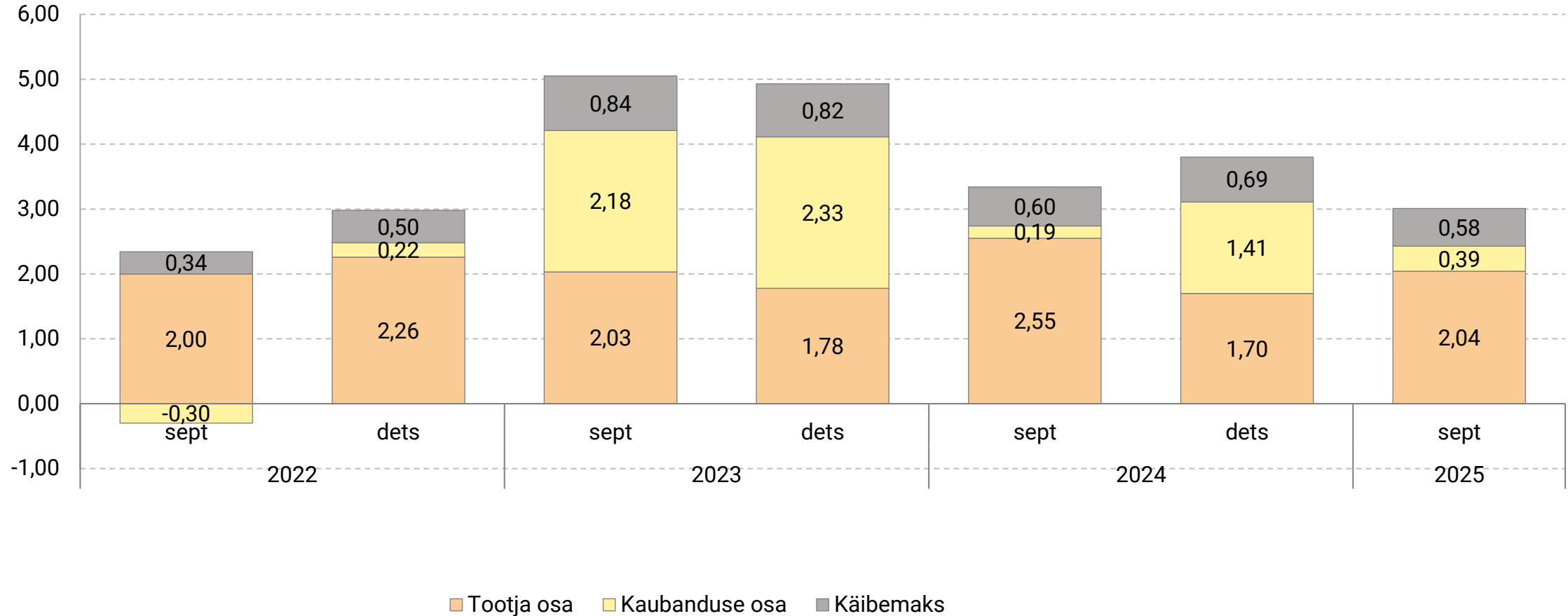
Jaehinna jagunemine: (tava)porgand (€/kg)

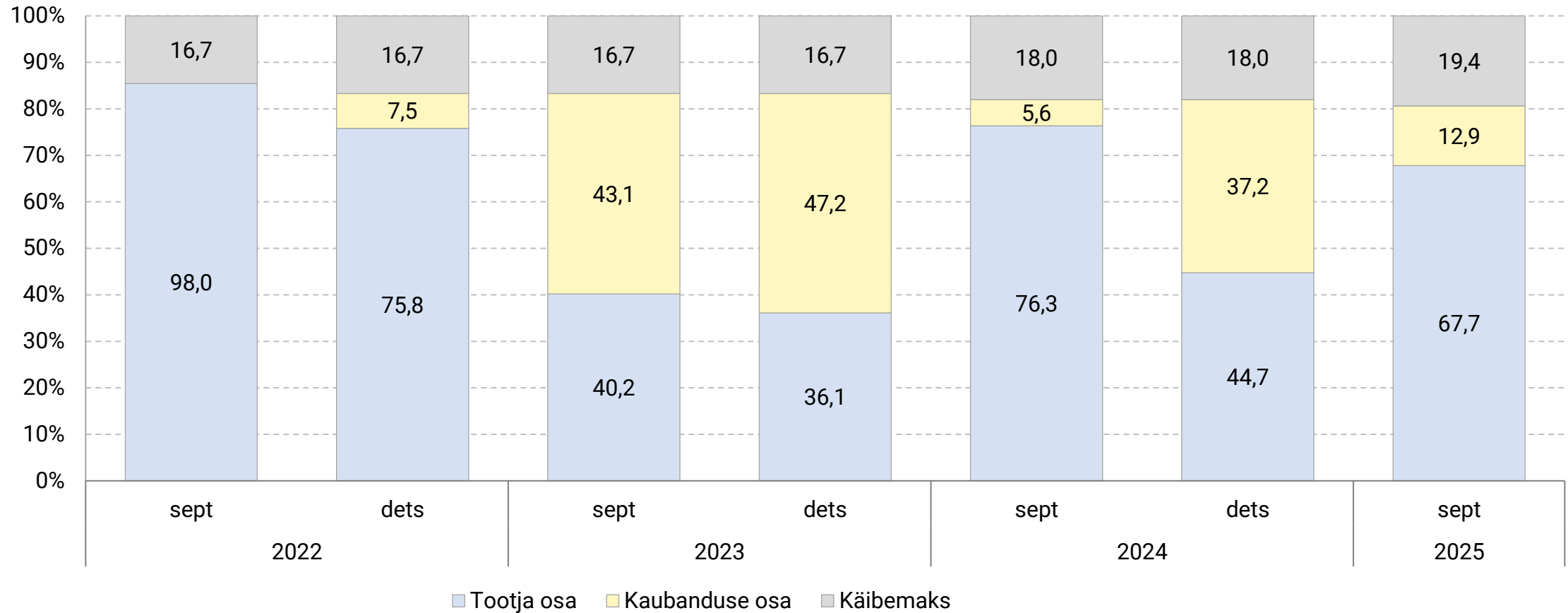
Jaehinna jagunemine: (tava)porgand (%)

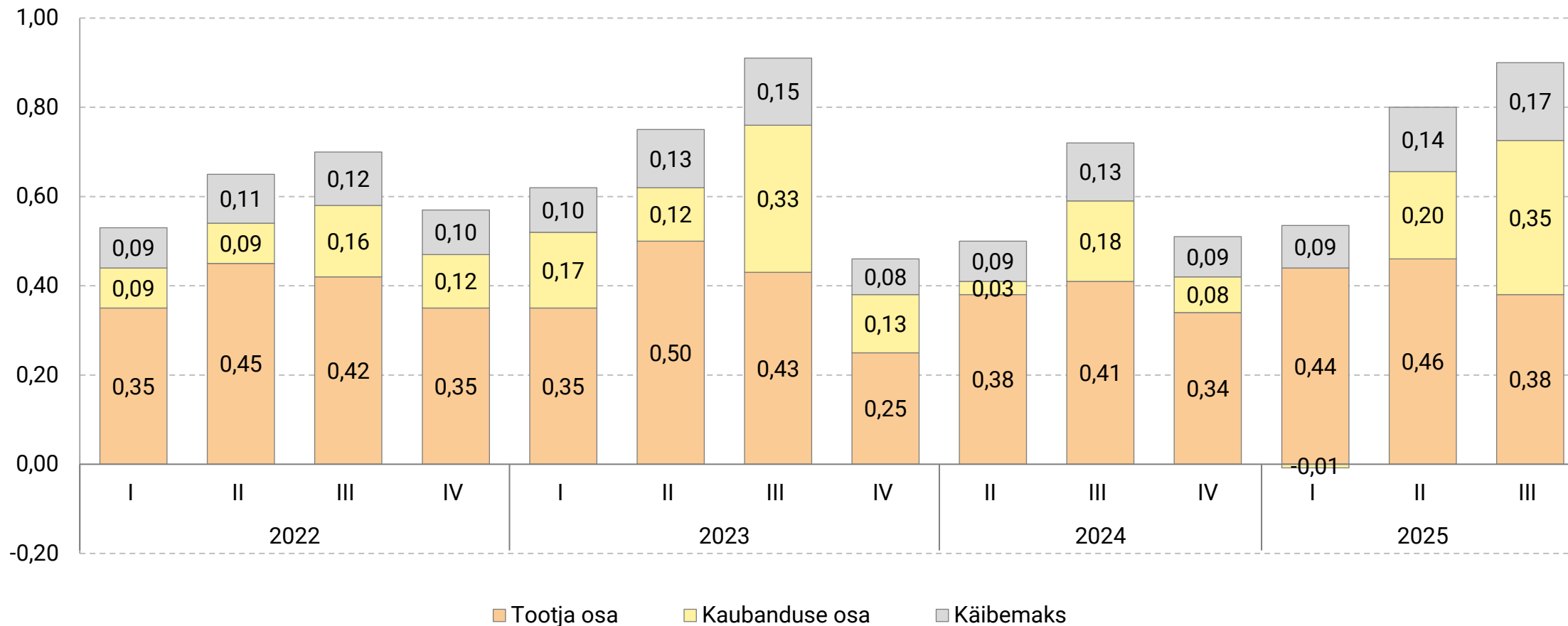
Jaehinna jagunemine: (mahe)porgand (€/kg)

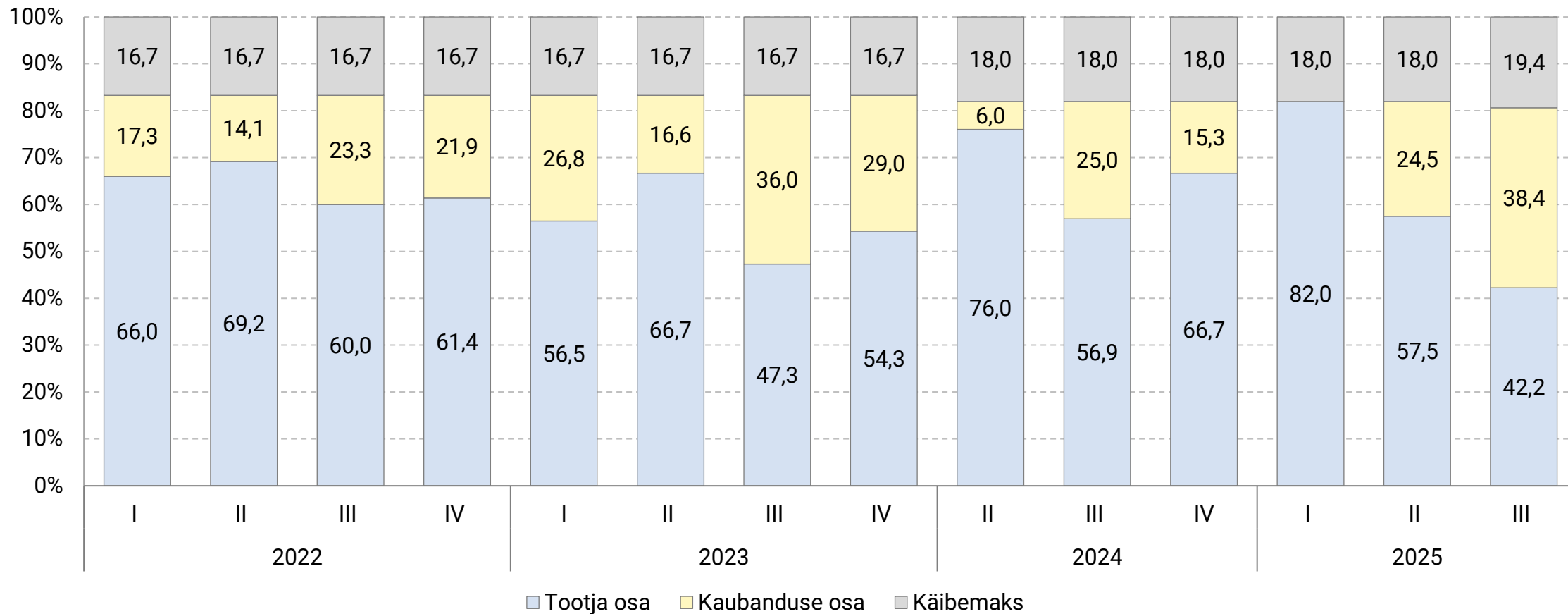
Jaehinna jagunemine: (mahe)porgand (%)

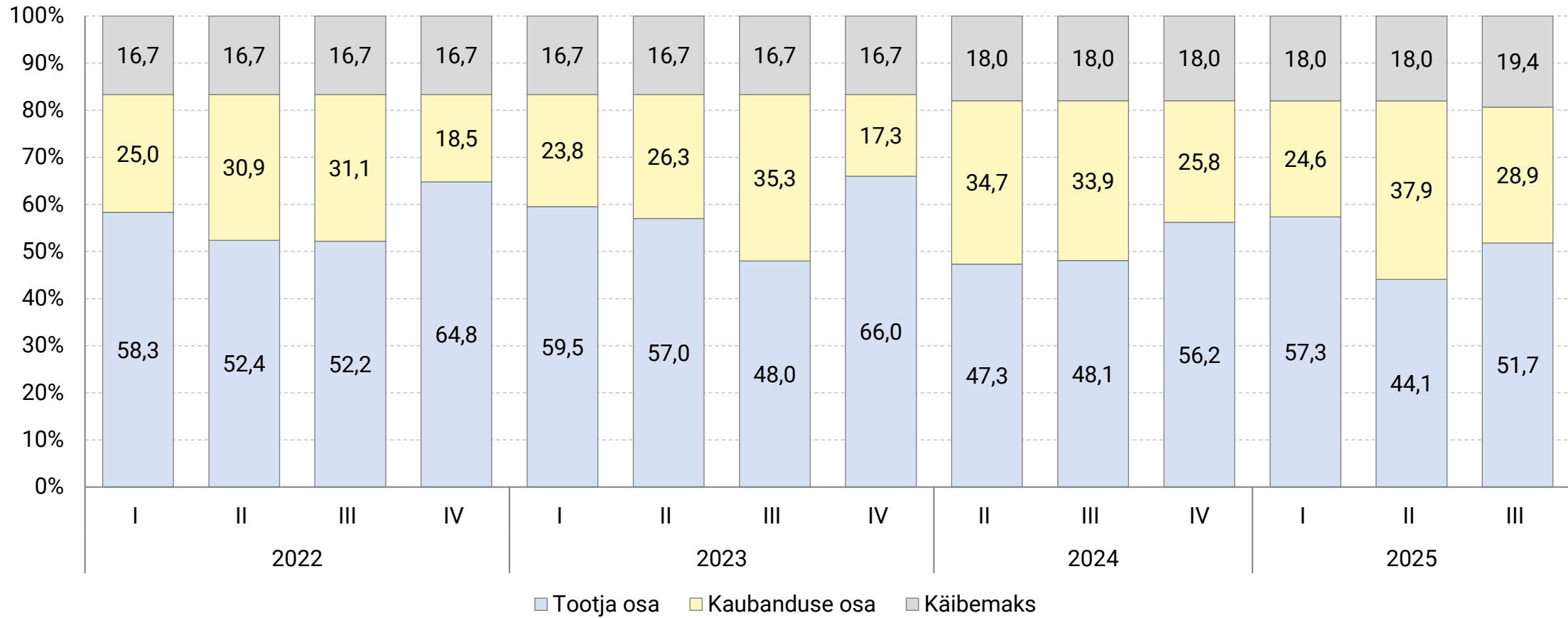
Jaehinna jagunemine: peakapsas (€/kg)

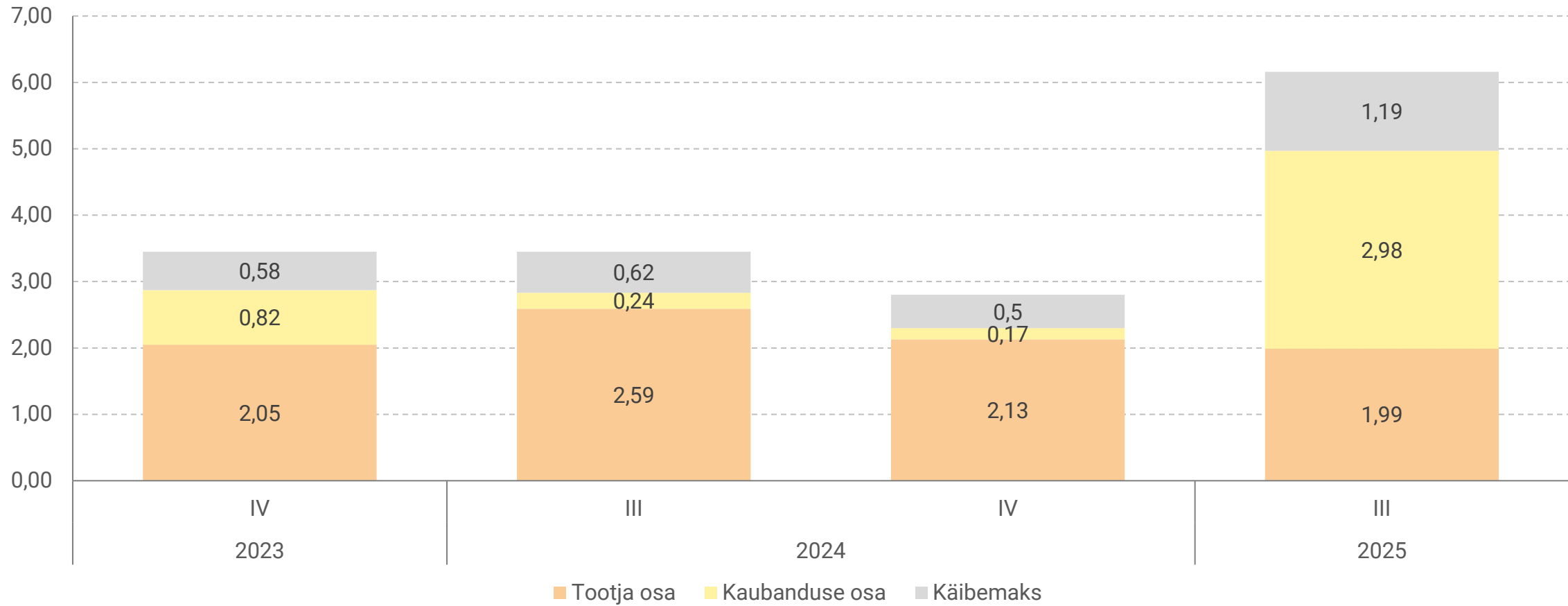
Jaehinna jagunemine: peakapsas (%)

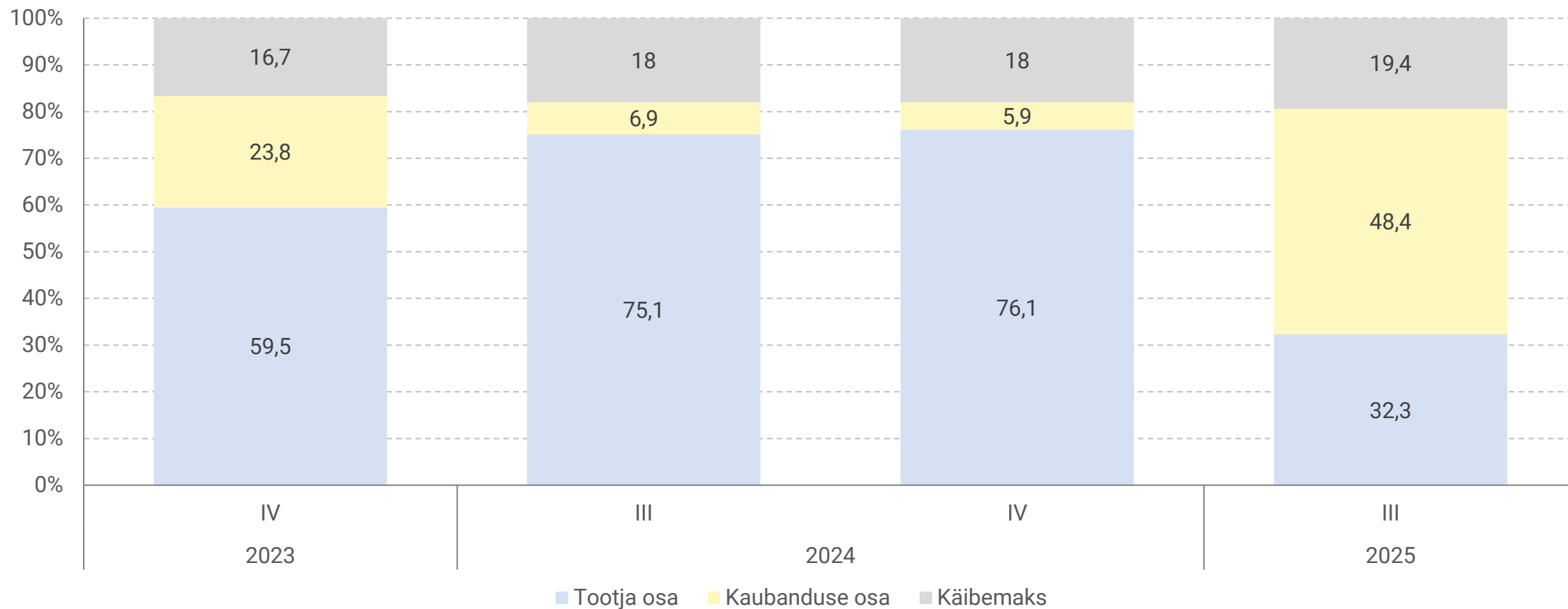
Jaehinna jagunemine: kurk (pikk) (%)

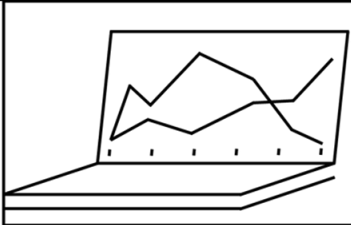
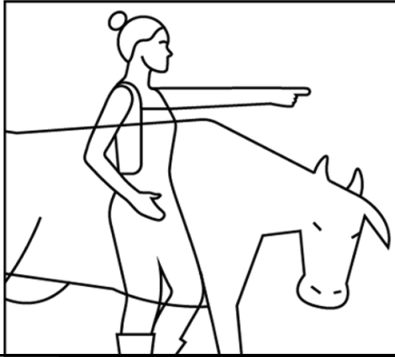

Jaehinna jagunemine: õun (kohalik) (€/kg)

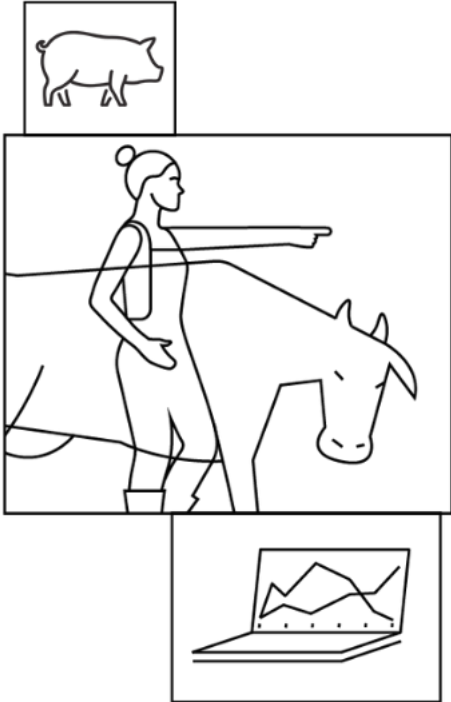
Jaehinna jagunemine: õun (kohalik) (%)

Lihatooted

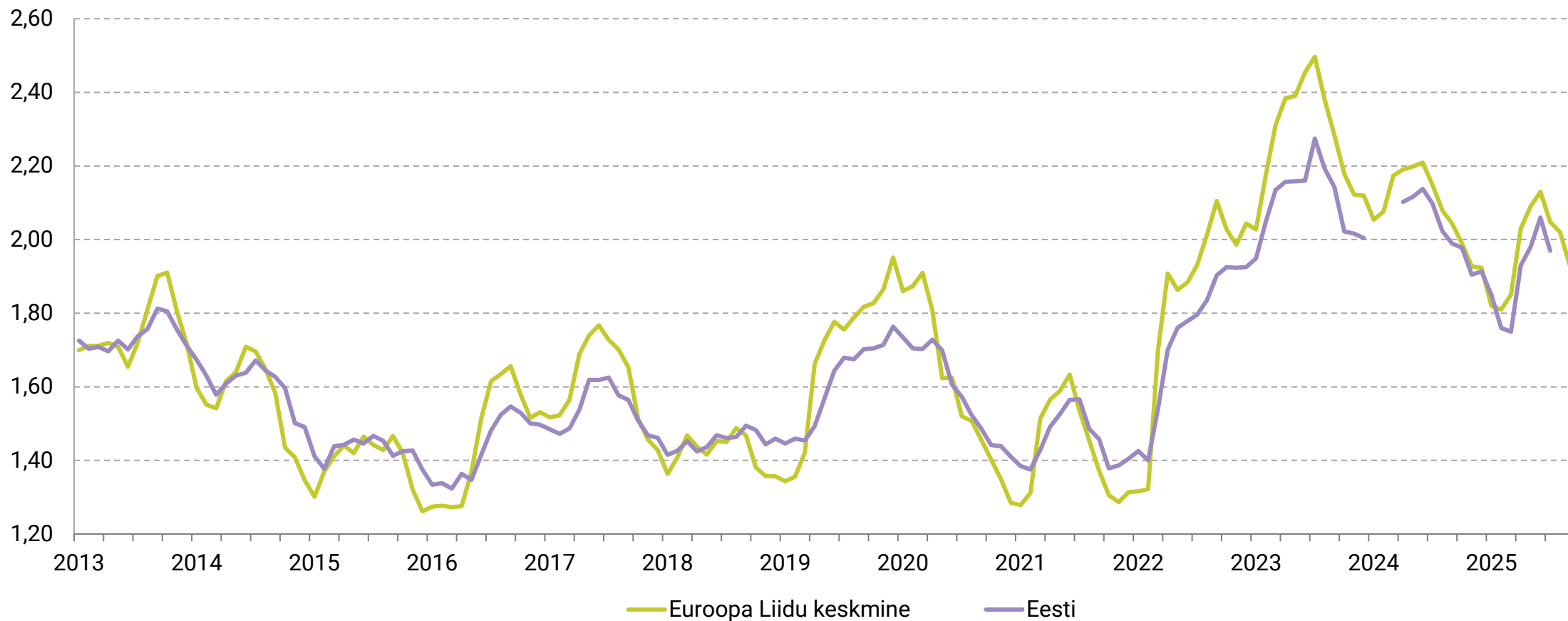
- jahutatud kodune hakkliha
- veisehakkliha
- seahakkliha
- viiner pakitud, liha sisaldus üle 50%

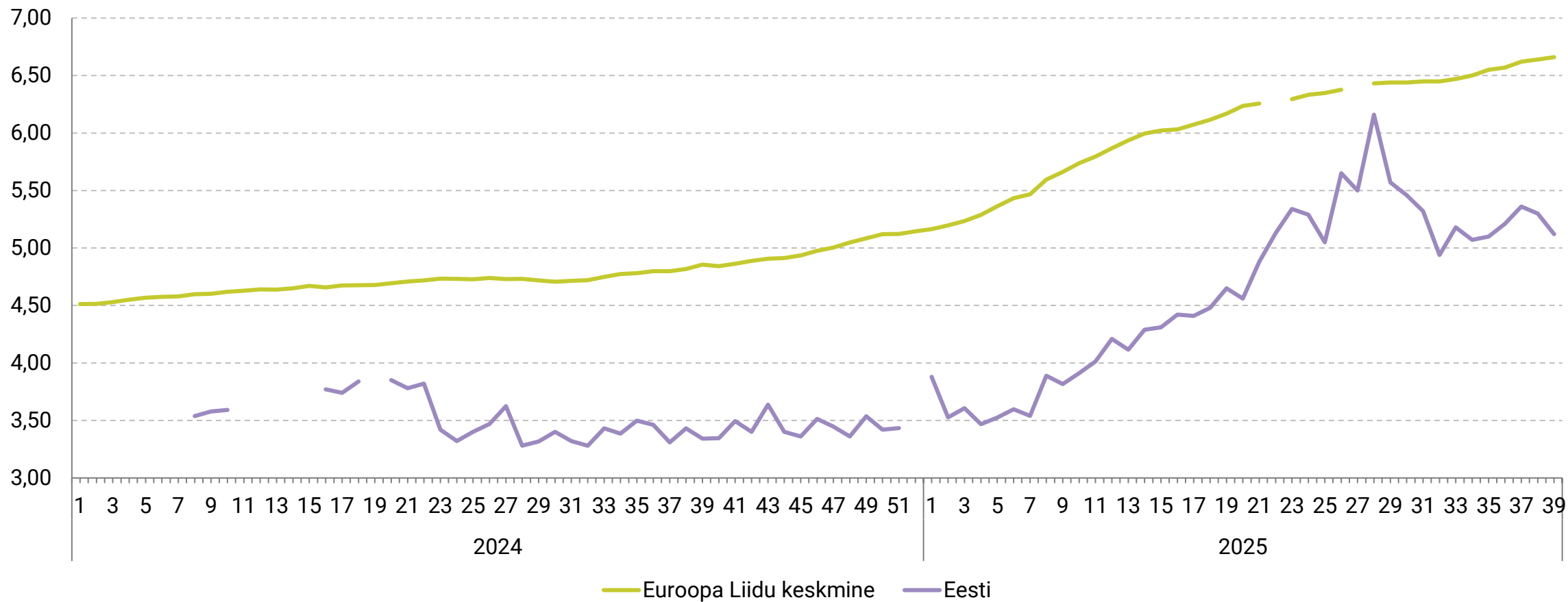
2025 aasta III kvartalis võrreldes II kvartaliga langes searümba kokkuostuhind Euroopa Liidus keskmiselt 3,8% ja Eestis 2,5%. III kvartalis jäi Eesti searümba hind Euroopa Liidu keskmisest 3% madalamaks.

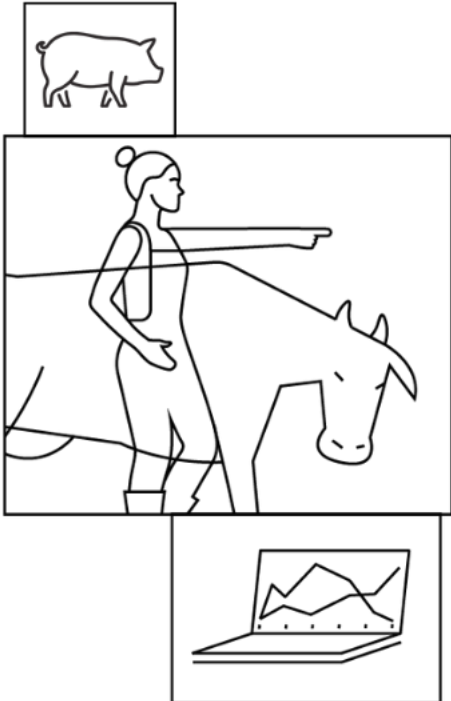
2025 aasta III kvartalis tõusis veiserümpade keskmine kokkuostuhind Euroopa Liidus võrreldes II kvartaliga umbes 5% ja Eestis umbes 10%. III kvartalis oli Eestis veiserümba hind Euroopa Liidu keskmisest 19% madalam.

Searümpade kokkuostuhind Eestis ja Euroopa Liidus (E-klass, €/kg)

Klassifitseeritud veiserümpade kokkuostuhinnad Eestis ja Euroopa Liidus (€/kg)

Alates 01.07.2025 tõusis käibemaksu standardmäär 24%-ni, mis suurendas III kvartalis lihatoodete käibemaksu osakaalu jaehinna tarneahelas 18%-lt 19,4%-n.

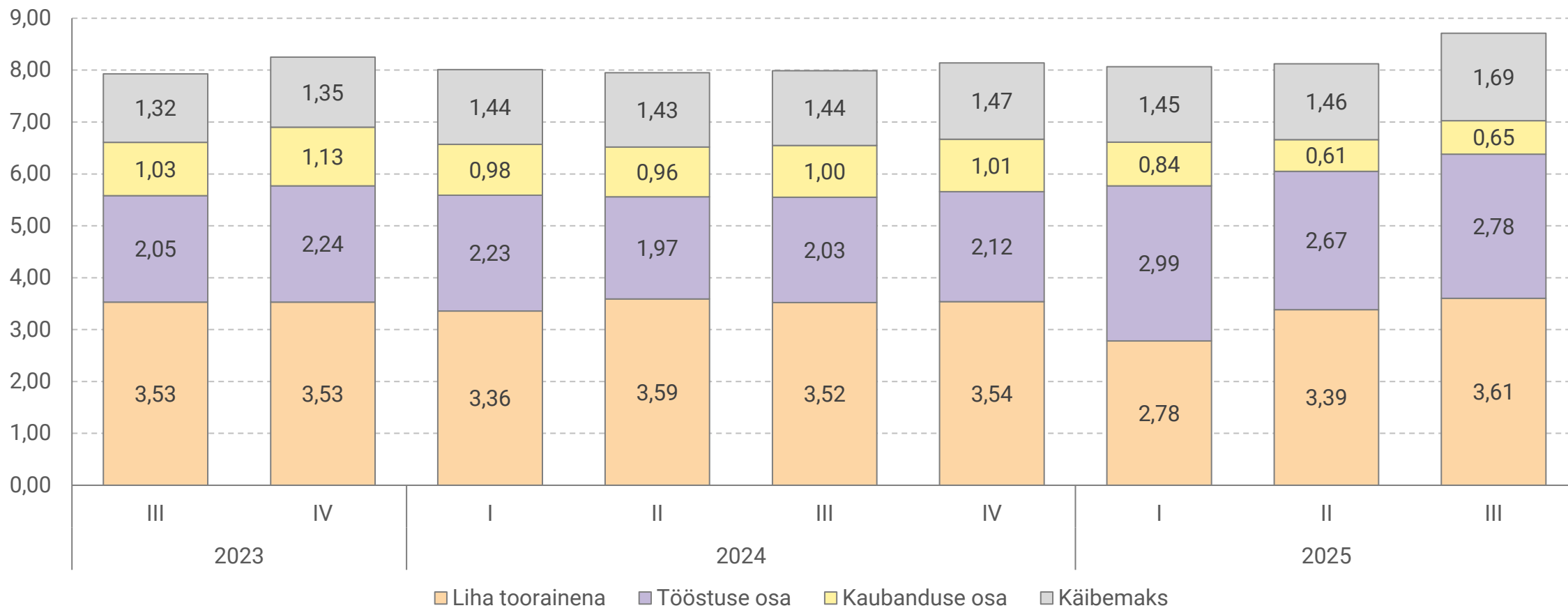
Jahutatud koduse hakkliha jaehind tõusis III kvartalis võrdluses II kvartaliga 7%. Hakkliha tooraine kallines 6,5%, tööstuse osa väärtus jaehinnas kasvas 4% ja kaubanduse marginaal kasvas 6,5%. Koduse hakkliha hinda mõjutas enim kondita veisehakkliha hinna tõus.

Veisehakkliha jaehind tõusis III kvartalis 27% võrreldes II kvartaliga. Seejuures tooraine kallines 10% ja tööstuse osa väärtus jaehinnas kallines 61%. Kaubanduse marginaal veise hakklihal puudub.

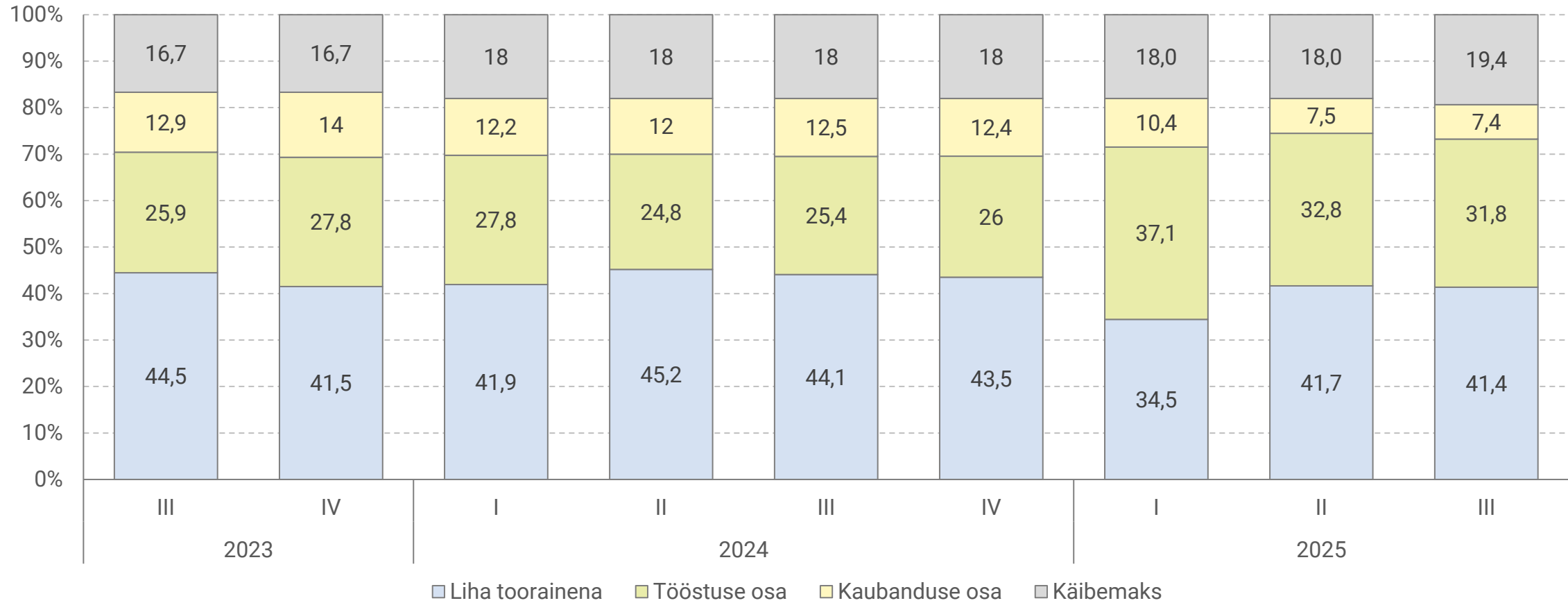
Seahakkliha jaehind kallines 19% võrreldes II kvartaliga. Seejuures tooraine odavnes 2,5% samal ajal kasvas tööstuse osa väärtus jaehinnas 5,7%. Kaubanduse marginaal suurenes 128%.

Viineri jaehind tõusis võrreldes II kvartaliga 1,7%. Tööstuse osa väärtus jaehinnast vähenes 15%, samas kui kaubanduse marginaal kasvas 14,5%.

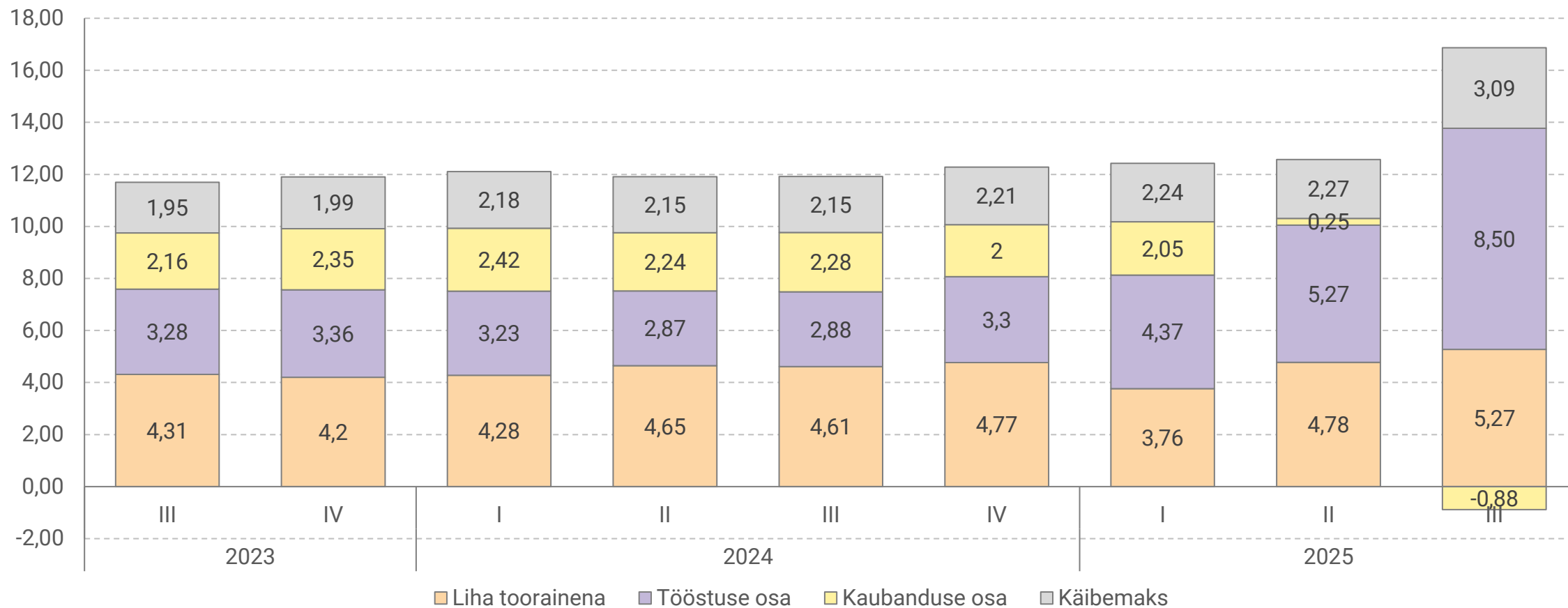
Jaehinna jagunemine: jahutatud kodune hakkliha (€/kg)

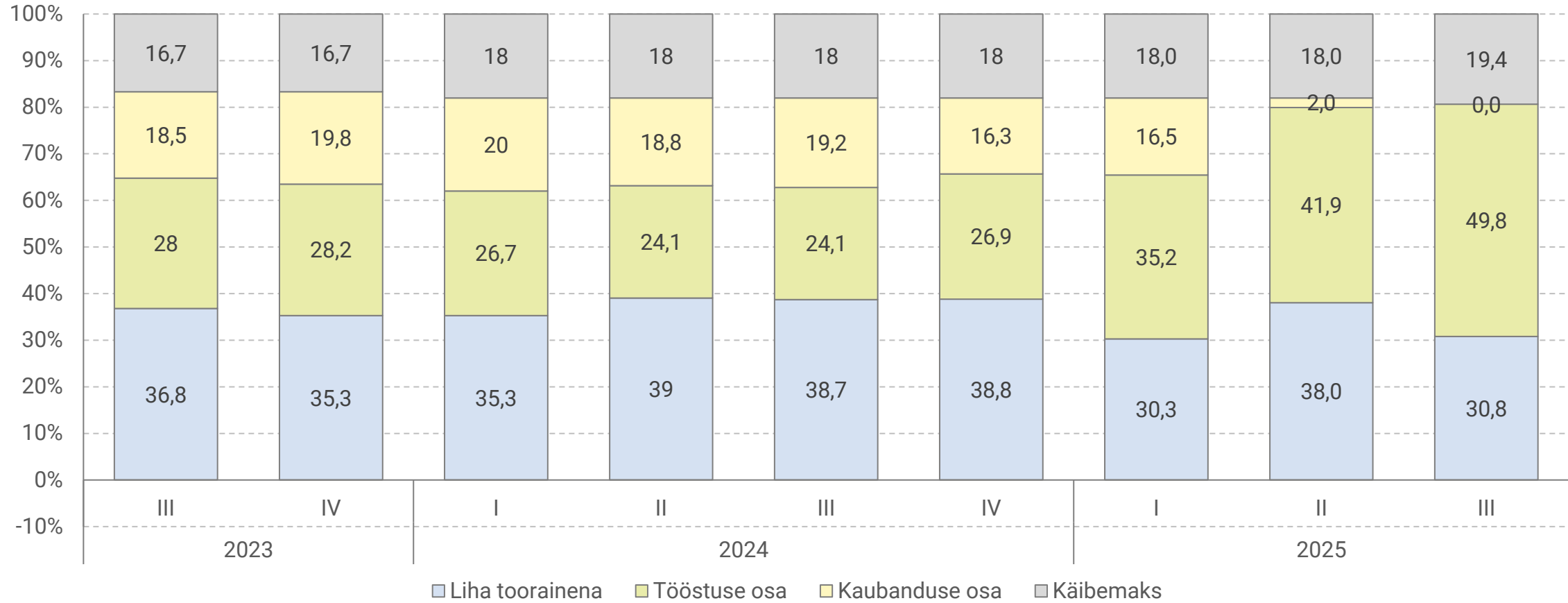
Jaehinna jagunemine: jahutatud kodune hakkliha (%)

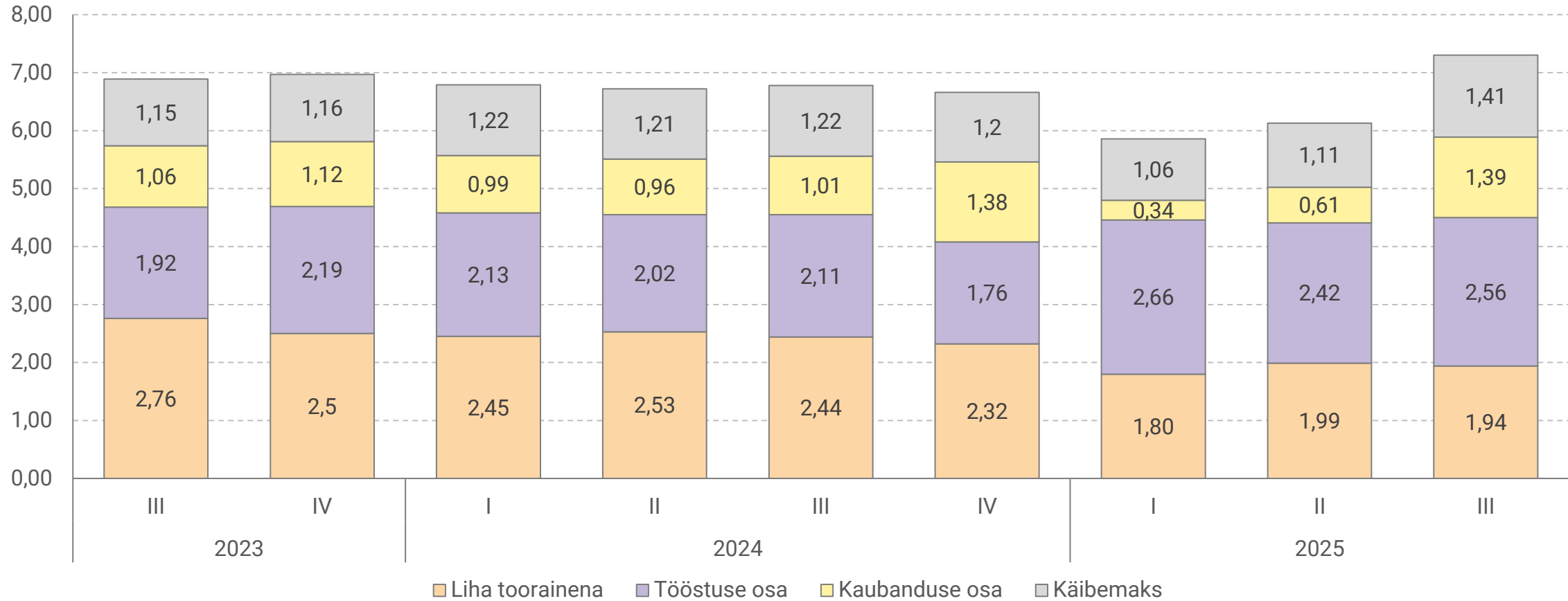
Jaehinna jagunemine: veisehakkliha (€/kg)

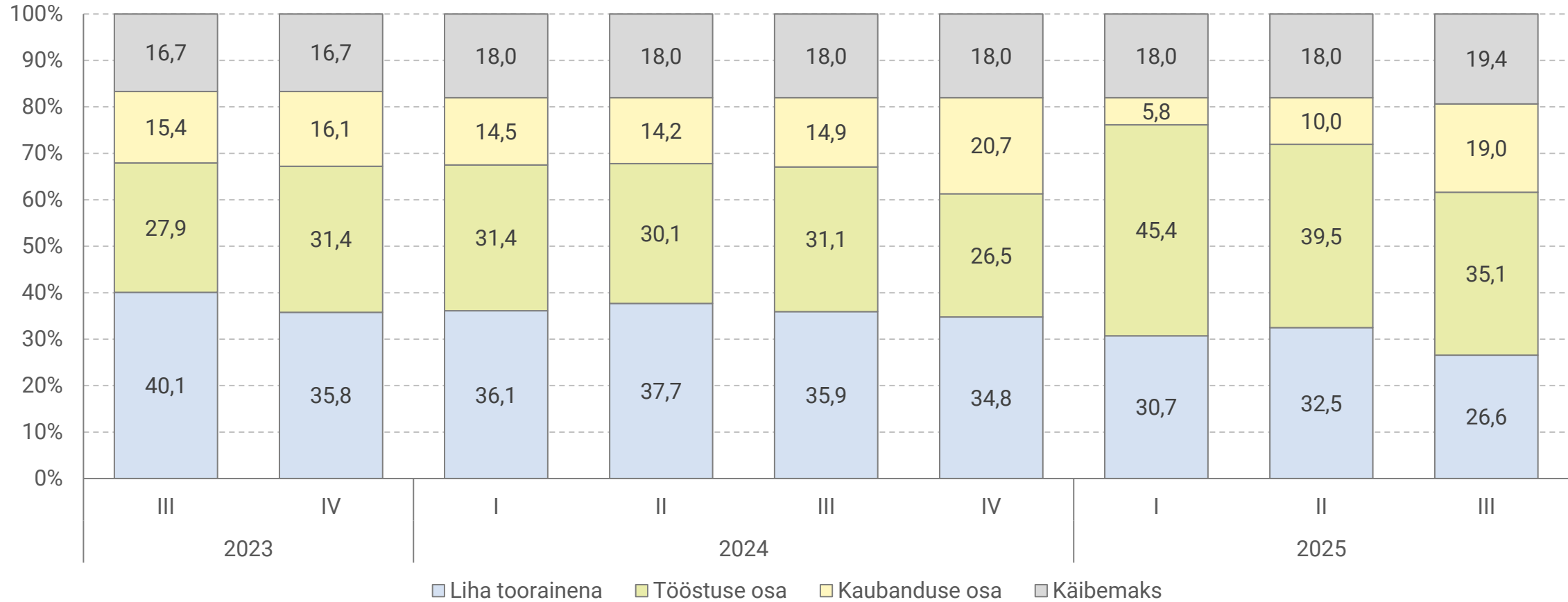
Jaehinna jagunemine: veisehakkliha (%)

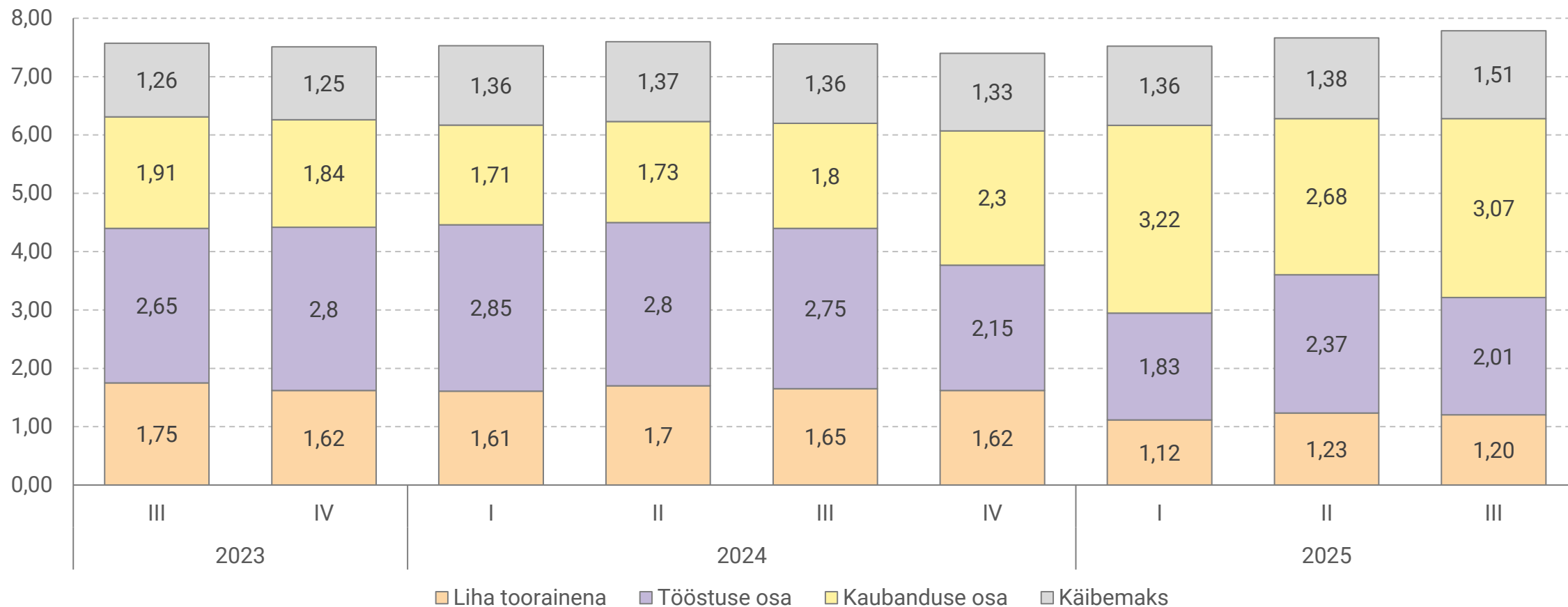
Jaehinna jagunemine: seahakkliha (€/kg)

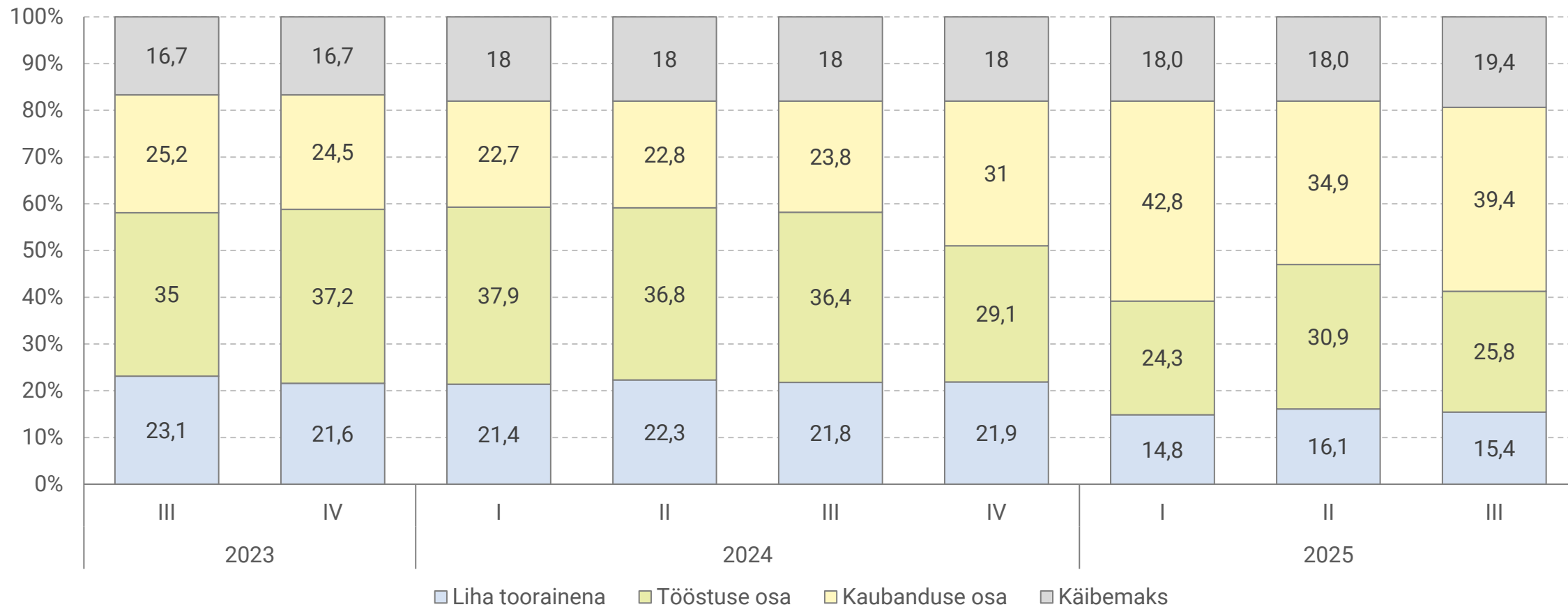
Jaehinna jagunemine: seahakkliha (%)

Jaehinna jagunemine: viiner pakitud, liha sisaldus üle 50% (€/kg)

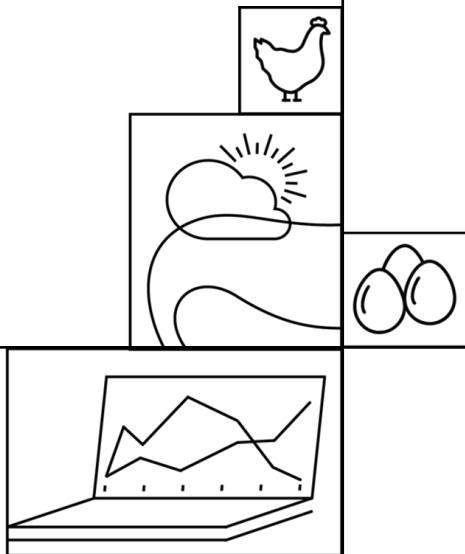

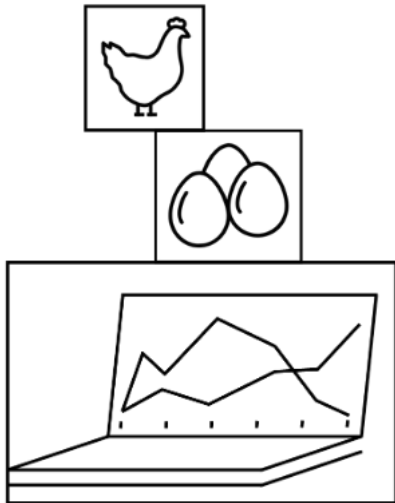
Jaehinna jagunemine: viiner pakitud, liha sisaldus üle 50% (%)

Munad

- puurikanade munad
- õrrekanade munad
- vabapidamisel olevate kanade munad
- mahemunad

2025 aasta III kvartalis olid puurikanade munad kallimad kui varem. Õrre- ja vabapidamisel peetavate kanade munade hinnad püsisid suhteliselt stabiilsed.

Munade jaehinna kujunemisel tarneahelas oli III kvartalis suurim osakaal tootjal. Puurikanade munade puhul moodustas tootja osakaal 54%, mahemunadel 59%, vabalt peetavate kanade munadel 53% ning õrrekanade munadel 55%. Tootjahind sisaldab ka pakenduskulusid.

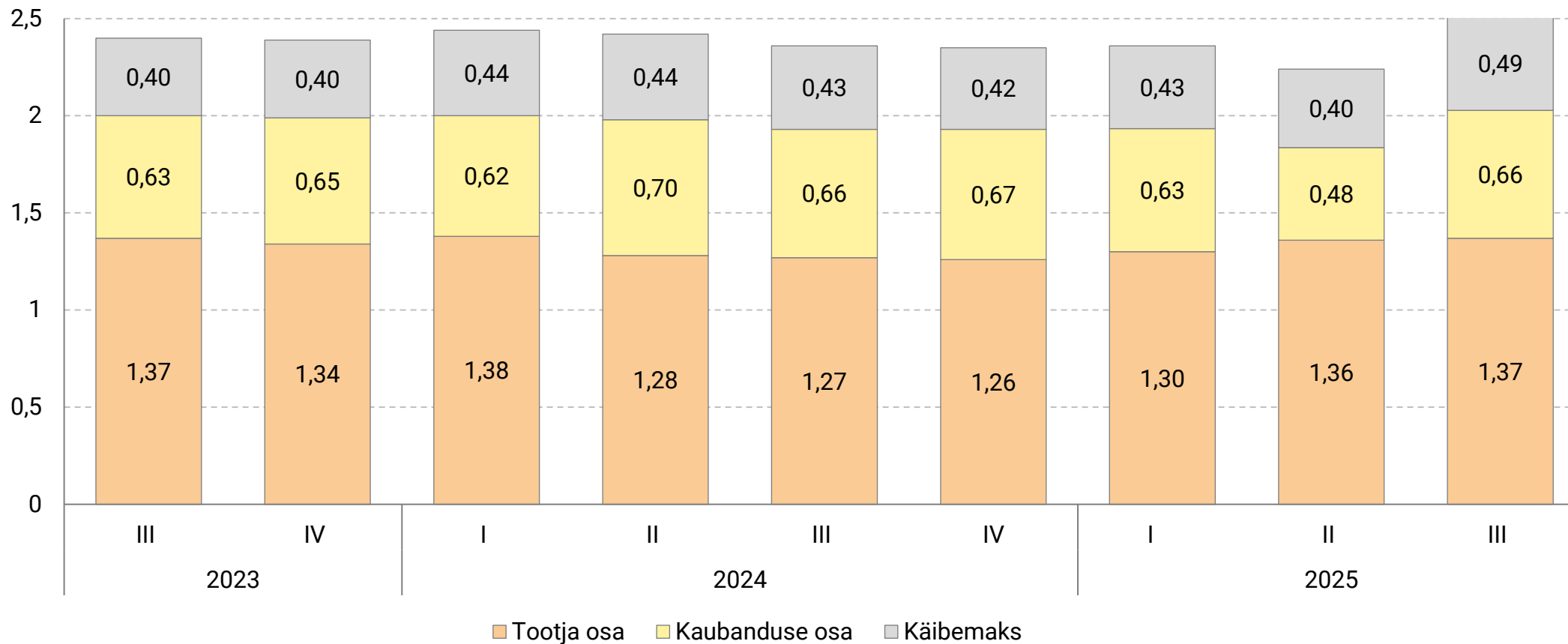
Alates 01.07.2025 tõusis käibemaksu standardmäär 24%-ni, mis suurendas III kvartalis käibemaksu osakaalu jaehinna tarneahelas 18%-lt 19,4%-ni.

Võrreldes 2025. aasta II kvartaliga suurenes III kvartalis puurikanade munade jaehinnas kaubanduse osa 38% – 0,48 eurolt 0,66 euronile 10 muna kohta. Tootja osa muutus seejuures vähe.

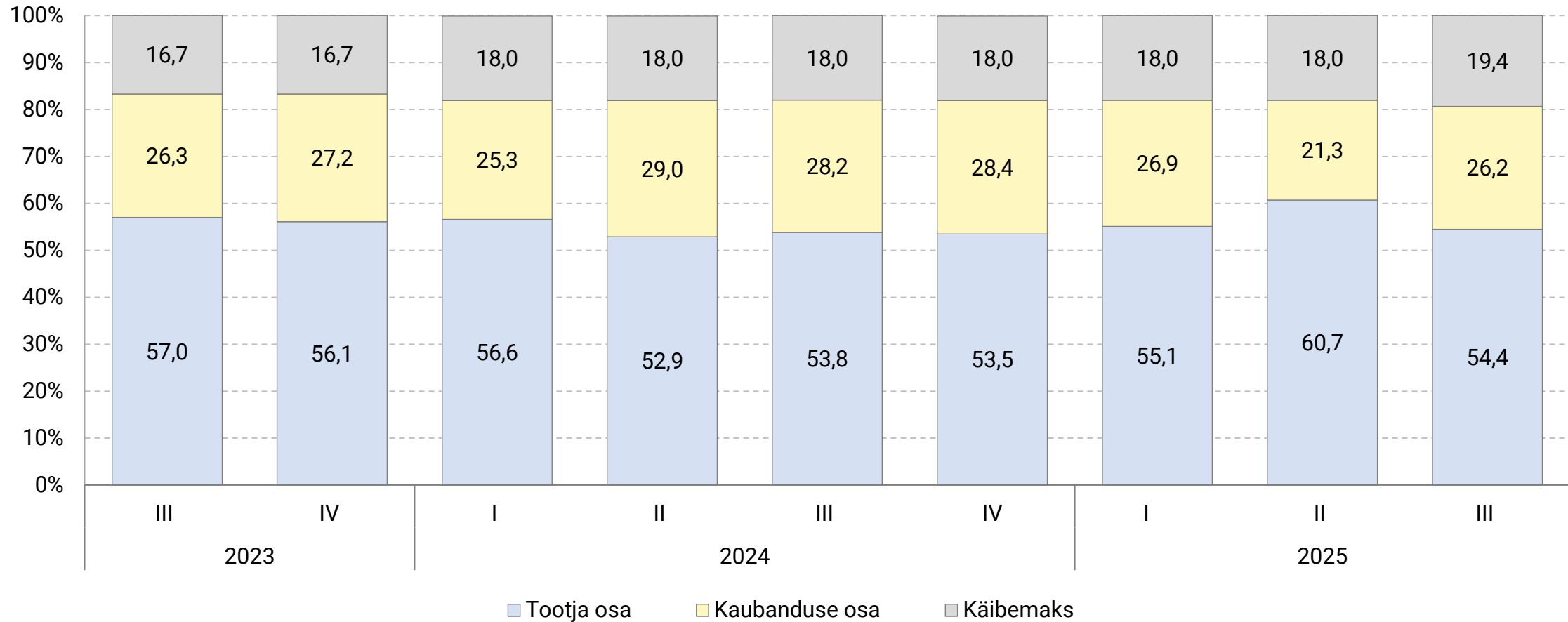
Õrrekanade munade hinnajaotus näitab muutust tootja kasuks. Võrreldes 2025. aasta II kvartaliga on III kvartalis tootja osa kasvanud 5% – 1,48 eurolt 1,55 euronile ja kaubanduse osa vähenenud 16% 0,86 eurolt 0,72 euronile 10 muna kohta.

Mahedalt peetavate kanade munade tootja ja kaubanduse osakaal püsis 2025. aasta II ja III kvartalis suhteliselt stabiilne.

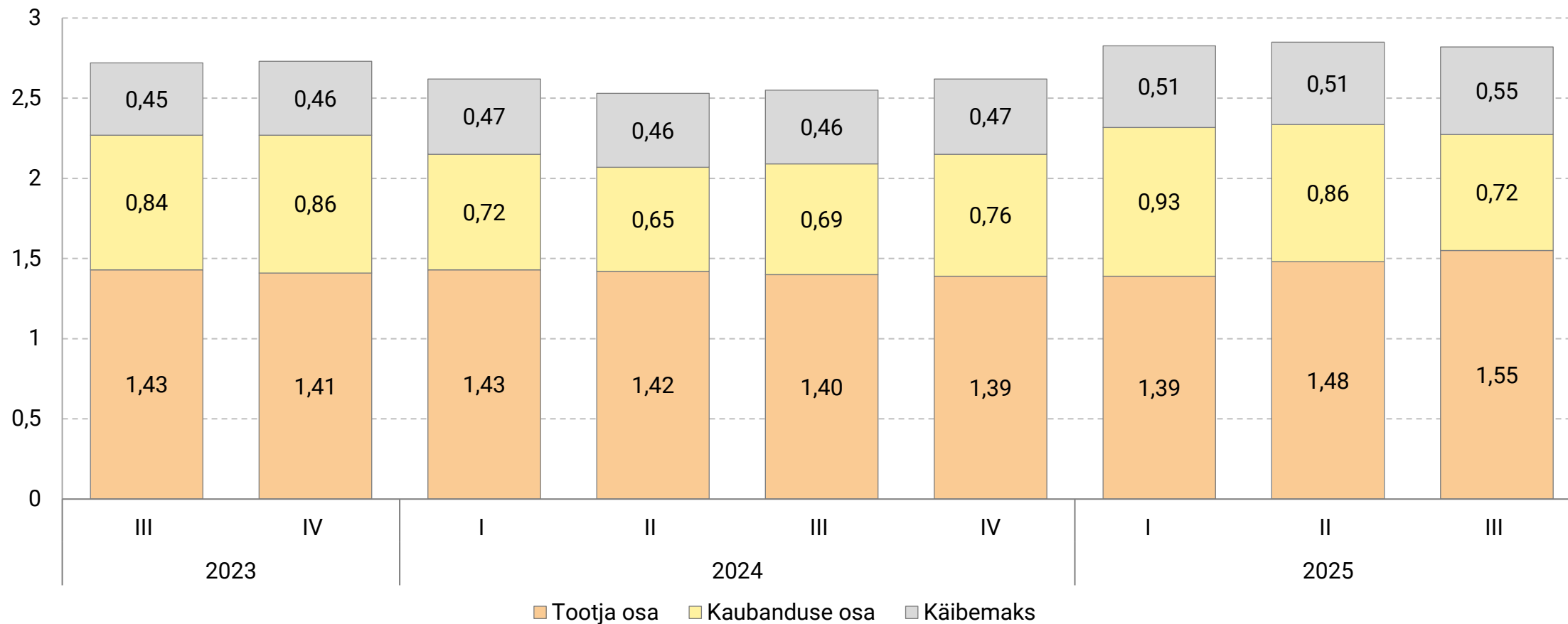
Jaehinna jagunemine: puurikanade munad (M+L, €/10 tk)

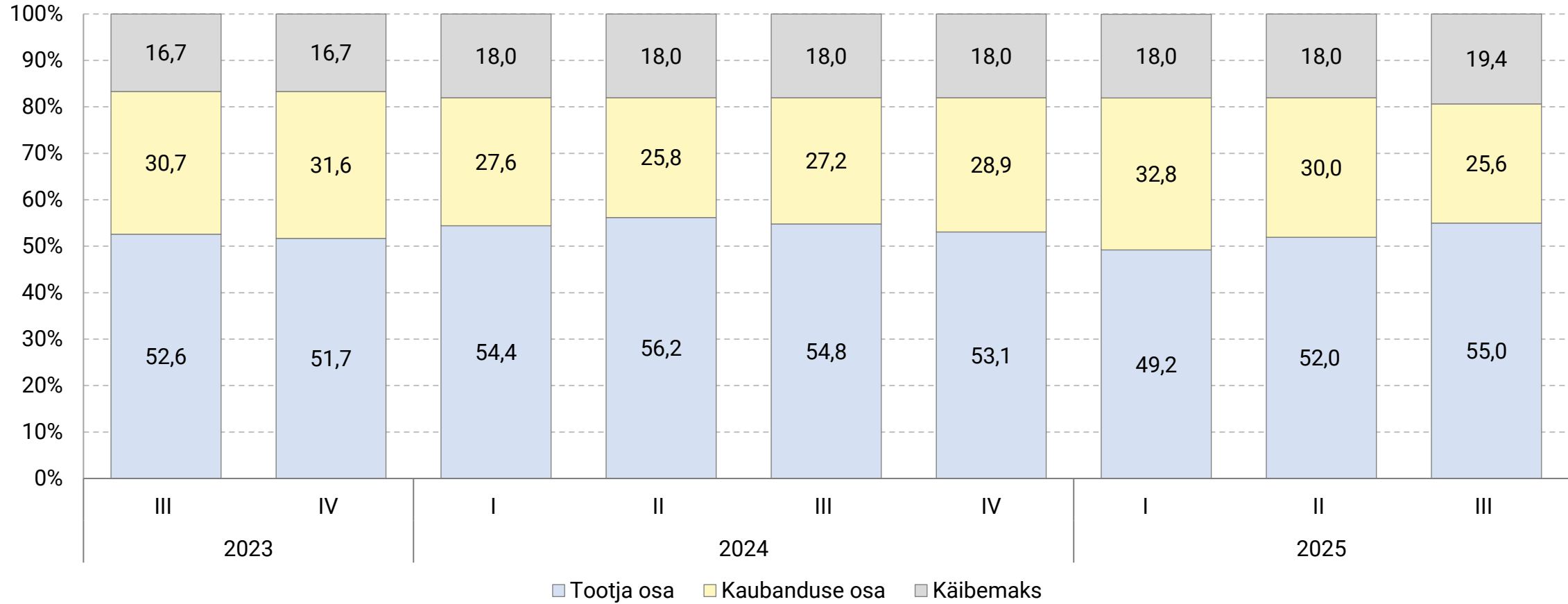
Jaehinna jagunemine: puurikanade munad (M+L, %)

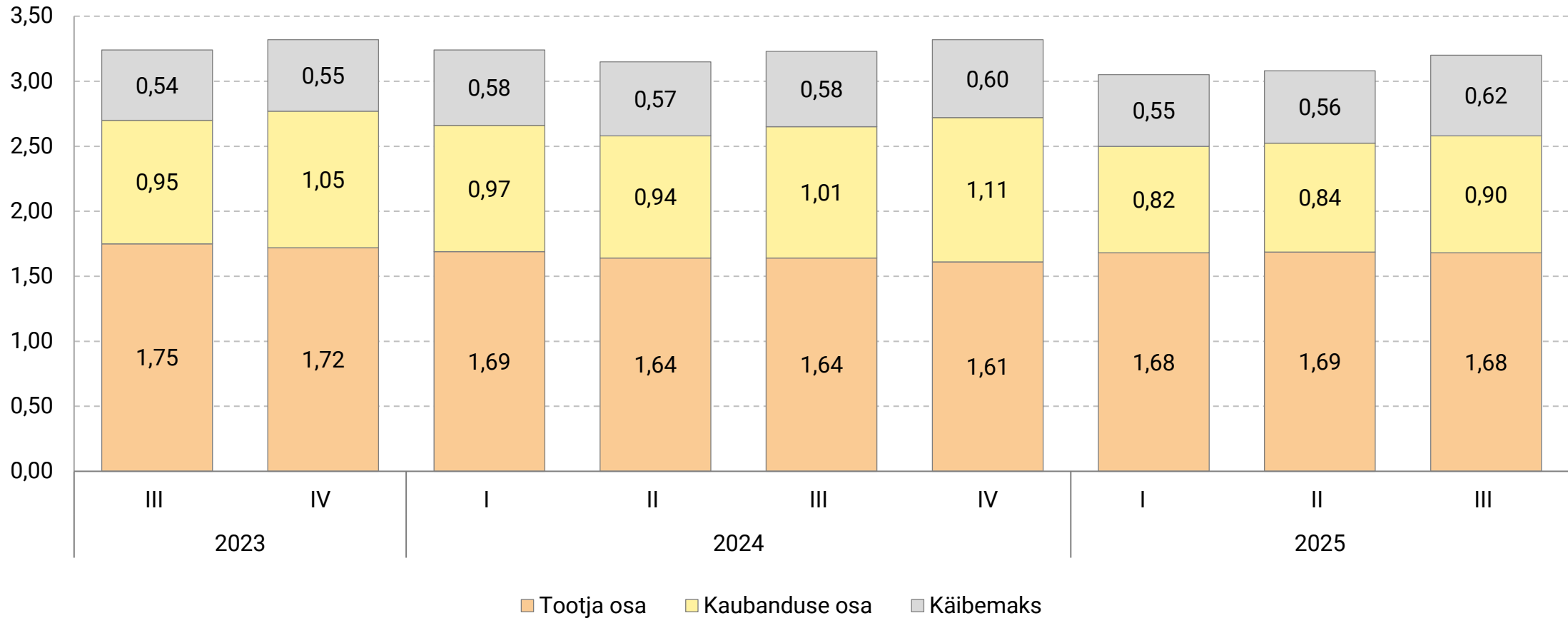
Jaehinna jagunemine: õrrekanade munad (M+L, €/10 tk)

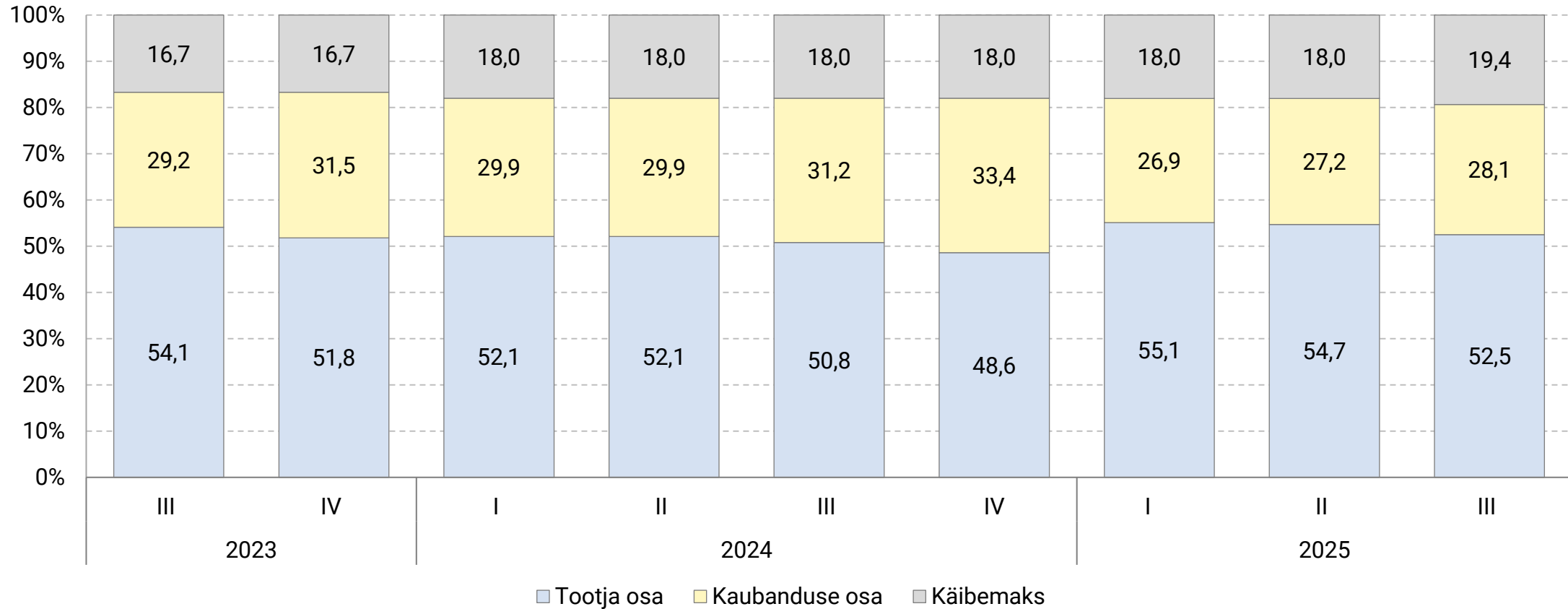
Jaehinna jagunemine: õrrekanade munad (M+L, %)

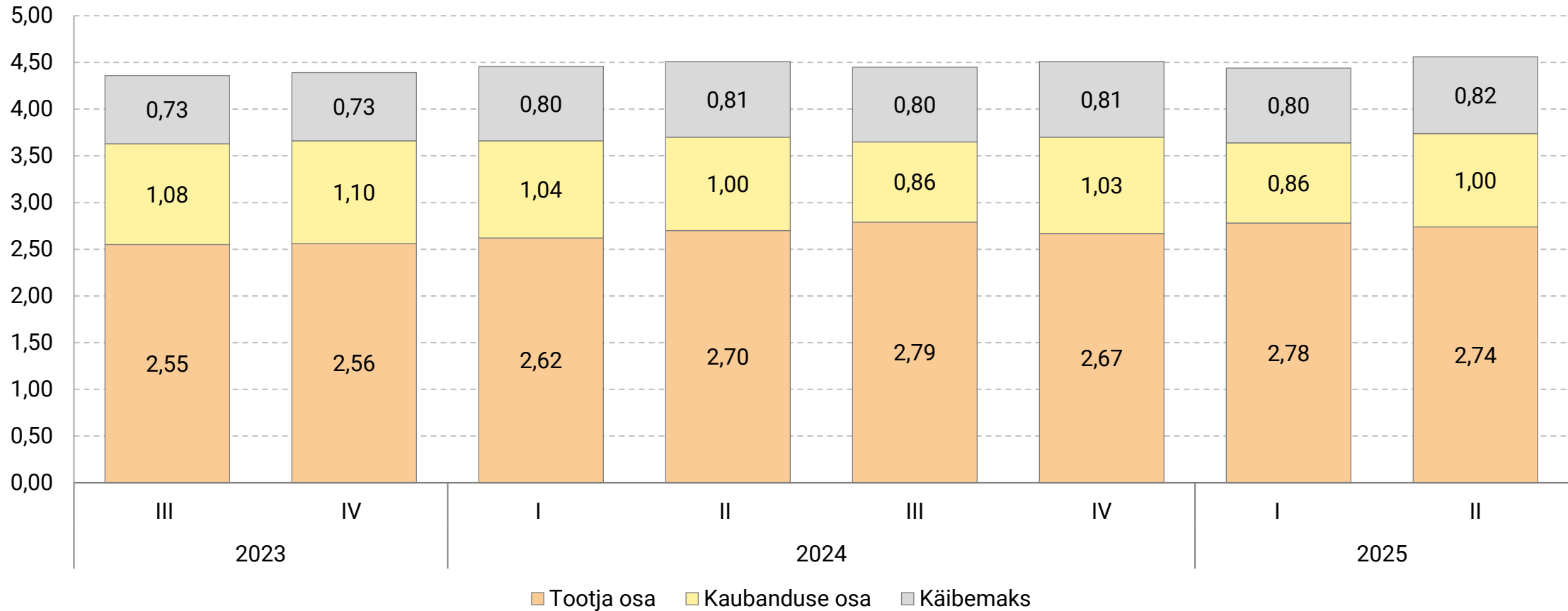
Jaehinna jagunemine: vabapidamisel olevate kanade munad (M+L, €/10 tk)

Jaehinna jagunemine: vabapidamisel olevate kanade munad (M+L, %)

Jaehinna jagunemine: mahemunad (M+L, €/10 tk)

Jaehinna jagunemine: mahemunad (M+L, %)

